ΧΡΟΝΙΚΑ זכרונות

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 9 ● ΜΑΪΟΣ 1978 ● ΙΓΙΑΡ 5738

משם יקבצך ה׳ אלהיך ומשם יקחך
אם יהיד נדחך בקצה השמים

«Καί εἰς τά ἔσχατα τοῦ οὐρανοῦ ἄν εἶναι ἡ διασπορά σου, ἐκεῖθεν θέλει σέ συνάξει Κύριος ὁ Θεός σου καί ἐκεῖθεν θέλει σέ λάβει».

(Δευτερ. 30:4)

Ὅσο κι' ἄν τήν τελευταία τριακονταετία ἡ ἵδρυσις ἑνός νέου κράτους ἔχει γίνει κάτι τό πολύ συνηθισμένο, ἡ ἵδρυσις τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ δέν μπορεῖ νά ἐνταχθῆ σ' αὐτό τόν γενικό κανόνα.

Ὄχι γιατί τό Ἰσραήλ εἶναι κάτι τό ἰδιαίτερο ἀπό τά ἄλλα κράτη τῆς ὑφηλίου (παλιά ἤ νέα, προϋπάρξαντα ἤ νεοδημιουργηθέντα), ἀλλά γιατί τό Ἰσραήλ ἱδρύθη ὕστερα ἀπό συνεχεῖς ἀγῶνες, κόπους καί θυσίες 2.000 ἐτῶν. Γενιές ὁλόκληρες μόχθησαν καί βασανίστηκαν γι' αὐτό τό σκοπό, σ' ὅλα τά γεωγραφικά μήκη καί πλάτη τοῦ πλανήτη μας.

➡ *Τό πρῶτο, λοιπόν, ἰδιαίτερο χαρακτηριστικό τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ εἶναι τό ὅτι ἱδρύθη.* ***Ὅτι ὑπάρχει*** *(παρ' ὅλο ὅτι καί σήμερα ἀκόμη μερικοί μέ διάφορες νομικολογικές σοφιστεῖες θέλουν νά ἐξακολουθοῦν νά ἀγνοοῦν τήν ὕπαρξί του!).*

➡ *Τό δεύτερο χαρακτηριστικό εἶναι ὅτι παρά τή διαμάχη, τόν πόλεμο, τίς ἀνωμαλίες πού δημιούργησαν οἱ γείτονές του* ***στερέωσε.***

➡ *Τό τρίτο χαρακτηριστικό εἶναι ὅτι ὄχι μόνο στερέωσε ἀλλά καί* ***μεγαλούργησε****. Προόδευσε σέ ἐπιστημονικούς, πολιτιστικούς, κοινωνικούς καί πολιτικούς τομεῖς ὅπου ἄλλα κράτη, μέ μακραίωνη ἱστορία, πεῖρα καί γνώση, βρίσκονται ἀκόμη πίσω. Τό Κράτος τοῦ Ἰσραήλ ἔφτιαξε πρότυπα (ἄς μή διαφεύγη τῆς προσοχῆς ὅτι τά «Κιμπουτσίν» εἶναι ἡ μόνη πραγματικά γνήσια καί ὀρθόδοξη σοσιαλιστική ἐφαρμογή), πού ἄλλα κράτη δέν ἔχουν οὔτε στά χαρτιά (ἤ στά ὄνειρά τους) κατορθώσει νά πλησιάσουν.*

Οἱ Ἑβραῖοι ὅλου τοῦ κόσμου μέ δίκαιη ὑπερηφάνεια παρακολουθήσαμε πάντα τήν ἀνοδική πορεία τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ. Μέ πρόσθετη ὑπερηφάνεια μιά καί γιά τόν ἀντικειμενικό κριτή, ὅπως καί γιά τήν ἀδέκαστη Ἱστορία, ἡ ἵδρυσις, ἡ θεμελίωσις καί ἡ ἀνάπτυξις τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ θά ἀποτελέσουν ἱστορικό δίδαγμα γιά τό τί μπορεῖ νά ἐπιτύχη ἕνας λαός πού εἶναι ἀποφασισμένος νά ζήση κι' εἶναι ἑνωμένος μέ τίς ἀρχές μιᾶς θεόπνευστης θρησκείας.

ΚΡΑΤΟΣ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ: 30 ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΟΔΟΥ

Στήν πρώτη αὐτή τριακονταετία στήν τριακονταετία ἐπιβιώσεως τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ (1948-1978), ἔγιναν, ὅπως εἶναι φυσικό, λάθη, ὑπῆρξαν ἀντίθετες ἀπόψεις. Ἐμεῖς οἱ Ἑβραῖοι, πού ζοῦμε μακριά καί δέν εἴμαστε πολίτες του, μπορέσαμε νά κρίνουμε ὅλα αὐτά τά γεγονότα περισσότερο ἀντικειμενικά καί πλατειά.

Ἔτσι σήμερα, τιμῶντες τή μνήμη, τήν προσφορά, τόν ἱερό μόχθο ὅλων ἐκείνων πού ἀγωνίστηκαν κι' ἀγωνίζονται γιά τό Ἰσραήλ σημειώνουμε ὅτι:

Δέν εἴμαστε ἀσυμβίβαστοι γιά ὅτι συμβαίνει ἤ κάνει τό Ἰσραήλ, ἀλλά εἴμαστε ἀσυμβίβαστοι στήν ὕπαρξι καί ἐπιβίωσι τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Ἡ «ΜΕΝΟΡΑ», σύμβολο τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ.

ΙΣΡΑΗΛ

«Καί γένομαι αὐτός πού θά ἤθελα πάντα νά μείνω τῶν Ἑβραίων. Τῶν ἱερῶν Ἑβραίων ὁ υἱός»

Καβάφης

«Τό παιδίον καί ὁ γέρων κείτεται κατά γῆς ἐν τοῖς ὁδοῖς».

Ἔχει ἡ σειρά γέροντας μέ τά βλέμματα
μακρινά, στραμμένα πρός τήν ἀρχή
τῆς διαρκοῦς ἐξορίας, ἔχει νέες,
ὡραῖες γυναῖκες μέ βλέμματα σκοτεινά
ἀπ' τήν ἀποτρόπαια τρομάρα,

«ἐταπείνωσαν τάς γυναῖκας εἰς Σιών
τάς παρθένους ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰούδα».

«Αἱ παρθένοι καί νεανίσκοι μου ἐπορεύθησαν εἰς αἰχμαλωσίαν».

νέους μέ τσακισμένους αὐχένες
καί χαμηλά τά κεφάλια σάν θερισμένα,
χτυπημένα καί ματωμένα πρόσωπα,
ἀπό ὕβρεις ἀγνώριστα καί προσβολές,
ξεσκισμένα ἀπό ντροπές, ταπεινωμένα
ἀπό ἀδικίες ἀνήκουστες καί χαιρέκακες.

«Ἀκαταπαύστως κλαίει τήν νύκτα
καί τά δάκρυα κατεβαίνουσιν ἐπί τάς σιγόνας αὐτῆς»

Περνᾶ ἡ σειρά τῆς φοβερῆς μαρτυρίας,
τῆς μαρτυρεμένης φυλῆς καί θαρρεῖς,
πώς ἀπ' ἀρχῆς βλέπεις τόν κατατρεγμό,
τήν προσταγή τῆς φωνῆς ἀκοῦς,
πού ἀκούστηκε σ' ὅλα τά μέρη τῆς γῆς,
κι' ἐκείνης πού βόγγηξε πνιχτά
καί δυνατά,
στ' ἀστειρευτα .ῶν Ἑβραίων σπλάχνα.
Τῆς φωνῆς πού ἀκούστηκε στή Ραμά
νά θρηνεῖ, νά παρακαλεῖ
καί μέ τή μάνα τῶν Μακκαβαίων νά ὁρμηνεύει,
πού λαλεῖ κι' ἀντηχεῖ ἀκόμα κι' ὅταν σωπαίνει,
τῶν ἱερῶν Ἑβραίων ἀμετάλλαγη δύναμη.

«Ρύακας ὑδάτων καταβιβάζει ὁ ὀφθαλμός μου
διά τόν συντριμμόν τοῦ λαοῦ μου».

Τῶν σωμάτων πού καίονταν ἡ ὀσμή...

Παντοῦ τήν αἰσθάνονται,
ὅσοι ἀπόμειναν,
ὅσοι ἐπέστρεψαν
ὅσοι δέ λησμονοῦν,
δέν μποροῦν νά λησμονήσουν τήν πείνα

«ἔδωσαν τά ἐπιθυμητά αὐτῶν ἀντί τροφῆς...».

«τό δέρμα αὐτῶν ἐκολλήθη ἐπί τῶν ὀστῶν αὐτῶν ἐμαράνθη ὡς ξύλον»

«τό δέρμα ἡμῶν ἐμαυρώθη ὡς κλίβανος
ἀπό τῆς καύσεως τῆς πείνης».

τήν ἐξουθένωση τῶν σωμάτων,
τήν ταπείνωση τῶν ψυχῶν,
ἀπό τήν φριχτήν ἀνάγκη,

«θέλει δώσει τήν σιαγόνα τόν ραπίζοντα αὐτόν θέλει χορτασθεῖ ἀπό ὀνειδισμοῦ»

τήν διαπόμπευση,
τήν ἐκμηδένιση,
τήν ἀποκτήνωση,
τήν φριχτή καταστροφή
ἀπ' τ' ὡραῖο ἀνθρώπινο σῶμα
πού δέν ἀφέθηκε μονάχο του νά πεθάνει
καί νά λιπάνει τή γῆ.
Πού ἡ ψυχή του βιάστηκε
καί κανένας δέ ἀεβάστηκε τό θάνατό του.
Τοῦ Ἰσραήλ ἡ φυλή μέ τήν σιωπηλήν ἀντοχή,
ἄκαμπτη μυστική δύναμη, ἀπαντοχή
ὑπάρχει καρτερική καί ἀνένδοτη

ΖΩΗ ΚΑΡΕΛΛΗ

Σ.Σ. Τά ἐντός εἰσαγωγικῶν εἶναι ἀπό τούς «Θρήνους» τοῦ προφήτου Ἱερεμία.

Ἀπ' τῆς Αἰγύπτου τήν ἔρημο ξεκινᾶ
κι' ἀπ' τήν τρανή Βαβυλώνα περνᾶ ἡ σειρά

Διαρκής, ἡ ἀνανεουμένη, ἡ πάντα πλήρης,
συστρεφομένη, ἡ διαρκῶς τρεφομένη
μέ καινούργιους καϋμούς·
προσφορά μυστική,
ἀνεξήγητη τόση τιμωρία καί συμφορά.
Περνᾶ ἡ χωριστά λευκή τῶν Ἑβραίων φυλή
μέ τήν ἰδιαίτερη, δική τῆς ὑπερηφάνεια,
μέ τή δική της ὀδυνηρή συντριβή,
μοίρα ἐπίμονη, μοίρα ἐπιμονῆς
στή φυλή πού ἀρνιέται τήν ξένη συμμετοχή.

Περνᾶ ἡ σειρά τῶν ἀνθρώπων μαρτυρική,
συμπαγής, στούς καιρούς μέσα τούς συνεχεῖς,
στούς αἰῶνες ἀνάμεσα σημάδι ὑπομονῆς,
ἄλλου εἴδους ὑποταγῆς, συγκέντρωσης
στῆς φυλῆς τά δεινά, τά πεπρωμένα,
τά σημάδια, γνωρίσματα χωριστά,
χωρισμένα χαρίσματα ἤ ψεγάδια.

«ἐβάδιζον δίχως δυναμεις ἔμπροσθεν τοῦ διώκοντος»

Περνᾶ ἡ σειρά ἀπ' τούς δρόμους τῆς πόλης Θεσσαλονίκης τώρα
κι' ἔχει μέσα πρόσωπα, πρόσωπα,

«τά νήπια αὐτῆς ἐπορεύθησαν εἰς αἰχμαλωσίαν ἔμπροσθεν τοῦ ἐχθροῦ»

παιδιά μικρά, πού κρατοῦν μικρούς σάκκους
στά χέρια, στά πόδια φοροῦν μικρά, ψηλά ὑποδήματα,
γιά τούς ἄγνωστους μακρινούς δρόμους,
τῆς φοβερῆς ἄγνωστης δυστυχίας.

«παιδία ἐζήτησαν ἄρτον
καί δέν ὑπάρχει ὁ κόπτων αὐτά»

«ἡ γλῶσσα τοῦ θηλάζοντος ἐκολλήθη εἰς τόν οὐρανίσκον αὐτοῦ ὑπό τῆς δίψης».

Ἰσραήλ:

ΕΝΑ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

Ὁ ἰδιόρυθμος σοσιαλισμός τῶν «Κιμπούτς» καί ἡ διαρκής προστασία τοῦ Σιωνισμοῦ

Τριάντα χρόνια, ἔχουν περάσει ἀπό τήν ἡμέρα πού τό κράτος τοῦ Ἰσραήλ γεννήθηκε στόν ΟΗΕ. Τό νέο αὐτό κράτος, ἔχει ἔκταση 7.992 μίλια, καί πληθυσμό 3.390.000. Ἀπό αὐτούς τά 85% εἶναι Ἰσραηλίτες καί 7% Μουσουλμάνοι. Ὁ πληθυσμός του ἀναλογεῖ σέ 424 κατοίκους κατά χιλιόμετρο καί ἔχει πρωτεύουσα τήν Ἱερουσαλήμ. Κυριότερες πόλεις εἶναι τό Τέλ Ἀβίβ μέ 367.000 κατοίκους καί ἡ Χάϊφα μέ 128 χιλιάδες.

♦ Πίσω ἀπό τούς στεγνούς αὐτούς γεωγραφικούς ὅρους, κρύβεται ἕνας ἀγώνας πού κράτησε χρόνια.

Στήν περιοχή αὐτή, πρίν πολλά χρόνια, εἶχε ἐγκατασταθεῖ καί πάλιν ἡ πρωτεύουσα τῶν Ἑβραίων. Ἡ Ἱστορία, ἀναφέρει: Τό 1.300 π.χ. ὑπό τήν ἀρχηγία τοῦ Μωϋσέως καί τοῦ Ἀαρών, οἱ Ἑβραῖοι φεύγοντας ἀπό τήν Αἴγυπτο, κατευθύνθηκαν μέσω τῆς ἐρήμου τοῦ Σινᾶ, πρός τήν Γῆν τῆς Ἐπαγγελίας. Αὐτήν κατέκτησε ἀργότερα ὁ ἑβραϊκός πληθυσμός καί ὁ Δαυίδ κατέλαβε τήν Ἱερουσαλήμ καί τήν ἔκαμε πρωτεύουσα.

♦ Γιά νά φτάσουν οἱ Ἰσραηλίτες νά ἱδρύσουν τό κράτος τους, πέρασαν ἀπό διωγμούς πού ἔχουν μείνει σταθμοί ἀγριότητος στήν Ἱστορία. Δύο ἐξεγέρσεις τῶν Ἰουδαίων κατά τῶν Ρωμαίων τό 64 μ.Χ. καί τό 130 - 135 ἐπί Ἀδριανοῦ, προκάλεσαν τήν καταστροφή τῆς Ἱερουσαλήμ καί τή διασπορά τῶν Ἰουδαίων σέ ὅλες τίς χῶρες τῆς Εὐρώπης ὅπου ἐγκαταστάθηκαν Κοινότητες.

➡ Ἀπό τότε, ἡ Ἱστορία ἀναφέρει μιά νέα φάση τῆς ζωῆς τους: Ἐπιδοθέντες στό ἐμπόριο καί στίς Τραπεζικές ἐργασίες, ἰδίως στό δανεισμό χρημάτων μέ βαρύ τόκο, πού ἀπαγόρευε στούς χριστιανούς ἡ Ἐκκλησία, προκάλεσαν τό μίσος τῶν χριστιανῶν καί γεννήθηκε ὁ ἀντισημιτισμός πού ἔφερε μεγάλους διωγμούς ἐναντίον τους...

♦ Ἀπό αὐτή τή φάση τῆς Ἰσραηλινῆς Ἱστορίας, μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι γεννήθηκε τό Ἰσραήλ: Ὁ σιωνισμός, ἐμπρός σ' αὐτήν τήν ἄγρια δίωξη πού εἶχε ἀρχίσει ἐναντίον του στήν Εὐρώπη καί σέ ὅλον τόν κόσμο, σκέφθηκε ὅτι θά ἦταν μία λύση νά ἱδρυθεῖ μιά Ἑβραϊκή Ἑστία ἐκεῖ ὅπου γεννήθηκε τό Ἰσραήλ, στά παλιά χρόνια, στήν Παλαιστίνη. Τήν κίνηση αὐτή, ὑποστήριξαν πολλοί πλούσιοι Ἑβραῖοι σκορπισμένοι σέ ὅλον τόν κόσμο. Τεράστια ποσά δόθηκαν κρυφά ἀπό πάμπλουτους Ἑβραίους γιά νά ἐνισχύσουν τήν Ἰδέα τῆς πατρίδας στήν Παλαιστίνη.

Ὁ Δαυίδ Μπέν Γκουριόν διαβάζει τήν διακήρυξη τῆς Ἀνεξαρτησίας τοῦ Ἰσραήλ.

Ἡ μεγάλη ἐπιτυχία τῶν πλούσιων Ἑβραίων ἦταν νά πετύχουν τήν ἀπόσπαση ὑποσχέσεως ἀπό τήν Ἀγγλία ὅτι θά βοηθοῦσε στήν ἵδρυση τοῦ κράτους αὐτοῦ. Τότε, 2.11.1917, ἔγινε ἡ περίφημη δήλωση Μπάλφουρ. Τότε ὅμως, ξασηκώθηκαν οἱ Ἄραβες καί ἔφεραν μεγάλη ἀντίδραση. Ἀλλά ἡ κήρυξη τοῦ πολέμου, σταμάτησε τήν συζήτηση καί τήν ὅλη κίνηση. Οἱ διωγμοί τοῦ Χίτλερ ἔφεραν τό ζήτημα πάλι στήν ἐπιφάνεια. Οἱ Ἑβραῖοι ἔλεγαν:

— Ἀφοῦ μᾶς καταδιώκει ὅλος ὁ κόσμος δέν ἔχει ἄλλη λύση τό θέμα μας παρά νά ἱδρύσουμε τό κράτος μας. Ὅταν αὐτό ἀναγνωρίσθηκε ἀπό τόν ΟΗΕ, ἦταν ἕνα κράτος πού περιελάμβανε σημαντικό μέρος τῆς Δυτικῆς τοῦ Ἰορδάνη Παλαιστίνης, καί συνόρευε πρός Β. μέ τόν Λίβανο καί τή Συρία, πρός Α. μέ τήν Ἰορδανία καί πρός Ν. μέ τήν Σαουδική Ἀραβία καί τό Ἀσιατικό τμῆμα τῆς Αἰγύπτου καί πρός Δ. μέ τή Μεσόγειο.

♦ Ἀπό τό 1948, μέχρι τό 1973 τό Ἰσραήλ ἀναγκάσθηκε πολλές φορές νά πολεμήσει ἐναντίον τῶν Ἀράβων καί στούς πολέμους αὐτούς πάντα βγῆκε μέ ἐδαφικά κέρδη τά ὁποῖα τώρα, ἀναγκάζεται νά ἐπι-

στρέψει γιά νά μπορεῖ νά κλείσει μιά εἰρήνη μέ τούς Ἄραβες.

Τό Ἰσραήλ προσπάθησε νά πρωτοτυπήσει στήν οἰκονομική του ὀργάνωση. Ἵδρυσε τά Κιμπούτς πού ἑβραϊκά σημαίνει «Ὁμάδες» καί ἱδρύθηκαν αὐτά γιά πειραματικούς σκοπούς. Ἀποτελοῦν ἕνα ἀπό τούς κυριότερους θεσμούς τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Στά κιμπούτς δέν ὑπάρχει χρηματική ἀμοιβή. Ὅλα τά ἀγαθά εἶναι κοινά. Σέ ἀντάλλαγμα γι' αὐτήν τήν ἐργασία, πού προσφέρουν τά μέλη τοῦ κιμπούτς ἔχουν τροφή, στέγη καί εἴδη ἐνδύσεως.

Κάθε ἄτομο μπορεῖ νά καταφύγει στά κιμπούτς. Δέν τόν ρωτοῦν τόν προσερχόμενο, τί πιστεύει, σέ ποιά παράταξη ἀνήκει καί ἀπό ποῦ ἔρχεται. Ἀλλά ὅπως ἐλεύθερα ἔρχεται, ἔτσι ἐλεύθερα μπορεῖ καί νά φύγει. Τά κιμπούτς εἶναι καί εἶδος ὀχυρῶν ὅπου ὅλοι ξέρουν νά μεταχειρίζονται τά ὅπλα καί ὅταν στούς πολέμους αὐτούς, πού ἔγιναν ἀπό τό 1948 δόθηκαν συνθήματα συναγερμοῦ, τά μέλη τῶν κιμπούτς βρέθηκαν πανέτοιμα ἐντός ὀλίγων λεπτῶν γιά νά πάρουν μέρος στή μάχη κατά τῶν Ἀράβων. Ἡ ἐκπαίδευση γίνεται στά κιμπούτς μέ ἰδιαίτερη προσοχή στόν ἀθλητισμό καί στήν χειρονακτική ἐργασία. Ταυτόχρονα ὅμως, καλλιεργεῖται ἡ κλίση στά Γράμματα καί στή Μουσική.

♦ Ὁ πληθυσμός τοῦ Ἰσραήλ ὅταν ἱδρύθηκε τό κράτος, ἦταν μόνο 770.000 καί τώρα ἔχει φθάσει τά 4 ἑκατομμύρια σχεδόν. Ἔρχονται διαρκῶς μετανάστες ἀπό τήν Εὐρώπη καί τίς ἀραβικές χῶρες. Σήμερα γίνεται προσπάθεια νά μιλιέται στό κράτος ἡ Ἑβραϊκή καί ἔχουν ἱδρυθεῖ 26 μεγάλες πόλεις, ἐκτός ἀπό τά μικρά χωριά...

Ἡ τεχνολογία στό Ἰσραήλ ἔχει προχωρήσει καταπληκτικά. Τό ἀρδευτικό σύστημα ἔχει ἀναπτυχθεῖ κατά τρόπο ὥστε πολλά ἄλλα κράτη νά στέλνουν ἐκεῖ τεχνικούς τους, γιά νά δοῦν τό σύστημά τους καί νά τό ἀντιγράψουν.

Στήν ἐξαγωγή οἱ Ἰσραηλινοί ἔχουν μιά σημαντική θέση. Ἐξάγουν κονσέρβες, χυμούς καί αὐγά. Τό ἐμπόριο τοῦ Ἰσραήλ ὁλοένα εἰσχωρεῖ καί περισσότερο στόν κόσμο. Ὅταν πρωτοϊδρύθηκε τό κράτος, ἐλάχιστα ἄλλα κράτη τό ἀναγνώρισαν. Οἱ Ἰσραηλινοί ἦταν ἀπομονωμένοι καί ἀσφυκτιοῦσαν. Τώρα πάνω ἀπό ἑκατό κράτη τούς ἔχουν ἀναγνωρίσει καί ὁλοένα ἀπλώνονται καί περισσότερο.

* * *

Ἄρμεγμα προβάτων στό Κιμπούτς Σαρίντ.

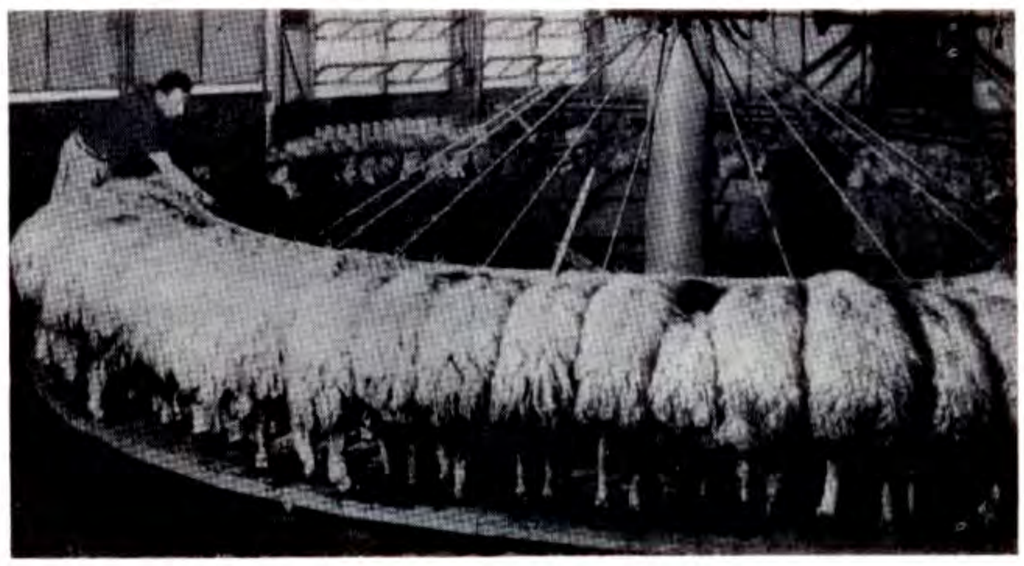

ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΙΣΡΑΗΛ

(Ἐντυπώσεις ἀπό μιά ἐπίσκεψι)

Μεταφέρουμε ἀπό τό Δελτίο τοῦ Ροταριανοῦ Ὁμίλου Κομοτηνῆς τήν παρακάτω περίληψι τῆς ὁμιλίας τοῦ κ. Δημ. Διαμαντόπουλου, πού ἔγινε στή συνεστίασι τῆς 1.12.1977. Τή μεταφέρουμε ἐνδεικτικά γιατί εἶναι μιά φωνή ἀνεπηρέαστη ἀπό ἀδυναμίες φυλετικές, κομματικές ἤ συμφεροντολογικές:

«Στίς ἀρχές Ὀκτωβρίου ὁ Ὀργανισμός Βάμβακος ἔστειλε μιά ἀποστολή στό Ἰσραήλ μέ στελέχη του καί προοδευτικούς καλλιεργητές γιά νά ἐπισκεφθοῦν διάφορες γεωργικές περιοχές του πού παρουσιάζουν ἰδιαίτερο γεωργικό ἐνδιαφέρον. Στήν ἀποστολή αὐτή εἶχα καί ἐγώ τήν εὐτυχία νά συμμετέχω καί μοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία νά δῶ ἀπό κοντά τά συστήματα πού ἐφαρμόζονται σήμερα στό Ἰσραήλ ἐπάνω στή βαμβακοκαλλιέργεια καί γενικά νά μελετήσουμε τίς νέες δομές τῆς γεωργίας τοῦ Ἰσραήλ.

Τά ἐνδιαφέροντα τοῦ Ἰσραήλ εἶναι πολλά καί ὁ χρόνος μιᾶς ὁμιλίας τόσο λίγος, πού δέν εἶναι δυνατό νά δώσω οὔτε τή φυσιογνωμία, οὔτε τό δυναμισμό αὐτοῦ τοῦ μαζικά δραστηρίου λαοῦ. Ἔτσι θά προσπαθήσω μέ κομματιαστές εἰκόνες νά σᾶς δώσω μιά γεύση ἀπό τήν πρόοδο καί τήν δυναμική γεωργική ἀνάπτυξη αὐτοῦ τοῦ τόπου.

Ὅλοι μας ἀπό τήν γεωγραφία γνωρίζουμε ὅτι τό Ἰσραήλ βρίσκεται στήν ἀνατολική ἀκτή τῆς Μεσογείου καί μέ τήν στενή ἐδαφική του λωρίδα ἀποτελεῖ τόν σύνδεσμο μεταξύ Ἀσίας καί Ἀφρικῆς.

Τό Ἰσραήλ, τόσο στή σύγχρονη Ἱστορία ὅσο καί στήν Βιβλική ἐποχή, ἔπαιξε ἕνα συγκριτικά δυσανάλογο μέ τήν ἔκταση καί τόν πληθυσμό του ρόλο. Δέν θά ἤθελα νά ἐπεκταθῶ στήν βιβλική Ἱστορία τοῦ Ἰσραήλ πού εἶναι σέ ὅλους γνωστή, οὔτε στήν κρίσιμη σημερινή Ἱστορία του, πού κάθε τόσο βάφεται ἀπό ποταμούς αἵματος μέ τούς ἀλλεπάλληλους πολέμους του μέ τό σύνοικο στήν περιοχή Ἀραβικό ἔθνος. Μόνο θά ἤθελα νά εὐχηθοῦμε ὅλοι μαζί νά ἔρθει γρήγορα ἡ ἡμέρα πού ὁ Ἑβραϊκός καί Ἀραβικός λαός θά λύσουν εἰρηνικά τίς διαφορές τους καί σ' αὐτό τό χῶρο, πού ὁ θεάνθρωπος δίδαξε τήν ἀγάπη καί τήν ἀνοχή, νά ἐπικρατήσει Εἰρήνη.

Στά πλαίσια τῆς περιοδείας μας στό Ἰσραήλ ἐπισκεφθήκαμε τούς Ἅγιους τόπους, περπατήσαμε στά βήματα πού περπάτησε πρίν δύο χιλιάδες χρόνια ὁ Χριστός καί ζωντανέψαμε τίς μνῆμες μας ἀπό τά Ἅγια Πάθη.

Στό δεύτερο μέρος τῆς περιοδείας μας πού ἦταν καί τό ἀντικείμενο τῆς ἀποστολῆς μας, ἐπισκεφθήκαμε τίς σημαντικότερες βαμβακοκαλλιεργικές περιοχές ▶

τοῦ Ἰσραήλ, ξεναγηθήκαμε στίς ἀνεπτυγμένες συναιτεριστικές γεωργικές βιομηχανίες τους καί μελετήσαμε τίς μεθόδους παραγωγῆς πού ἐφάρμοζαν.

Πάντως αὐτό πού μᾶς ἐντυπωσίασε ἦταν ἡ μεθοδικότητα, ἡ ὀργάνωση καί ἡ ἐφευρετικότητα τῶν Ἰσραηλινῶν σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς δραστηριότητάς τους. Ὁ ἰδιόμορφος σοσιαλισμός πού ἐφαρμόζουν στά μέσα παραγωγῆς, πού εἶναι δύσκολο νά μεταφυτευθεῖ σέ ἄλλες χῶρες, ἡ ὀργάνωση τῶν ἀγροτῶν σέ Μωσαβίν καί Κιμπουτσίν, πού ἀπό ἐποικιστικοί τόποι ἐξελίχθηκαν σέ ἰδιόμορφους συναιτερισμούς, μαζί μέ τό ὀργανωτικό πνεῦμα καί τό ὑψηλό μορφωτικό τους ἐπίπεδο, ἔφεραν τήν πρόοδο αὐτή στή Γεωργία τους καί κατάφεραν ἕνα φτωχό τόπο νά τόν κάνουν πλούσιο. Σύγχρονα ὅμως κατάφεραν νά γίνουν ἐπισητιστικά ἀνεξάρτητοι μέ σημαντικά περιθώρια ἐξαγωγῆς γεωργικῶν προϊόντων.

Τέλος, ἡ θαυμαστή διαχείρηση τοῦ περιορισμένου ὑδατικοῦ τους πλούτου καί ἡ σωστή ἀξιοποίηση κάθε σταγόνας νεροῦ βοήθησαν ὥστε ἐκτάσεις, πού πρίν λίγες δεκαετίες ἦταν ἔρημοι, νά γίνουν σήμερα παραδεισένιοι κῆποι.

Οἱ ἐμπειρίες μας ἀπό τό Ἰσραήλ καί τούς ἀνθρώπους του εἶναι πολλές καί θά ἔχουμε τήν εὐκαιρία στή διαλογική συζήτηση πού θά ἀκολουθήσει νά σᾶς τίς δώσουμε. Οἱ πιό δυνατές μνῆμες μας ἀπό αὐτό τό ταξίδι εἶναι τό φιλόξενο πνεῦμα τῶν Ἰσραηλινῶν, ἡ φιλική τους διάθεση σέ κάθε καλοπροαίρετο ξένο καί ἡ μεγάλη ἀγάπη γιά τήν πατρίδα τους. Μέ ὅλα αὐτά πού σᾶς εἶπα δέν θέλω νά πιστέψετε ὅτι τό Ἰσραήλ εἶναι ἕνας παράδεισος. Τό Ἰσραήλ σάν λαός καί χώρα ἔχει τίς ἀδυναμίες τους πού ὀφείλονται κατά μεγάλο μέρος στά προβλήματα πού δημιουργεῖ ὁ ἀγῶνας τους γιά ἐπιβίωση. Ἡ μεγάλη θέληση ὅμως τόσο τῶν ὑπευθύνων ὅσο καί τοῦ ἀνωνύμου λαοῦ γιά ἐπιβίωση σ' αὐτήν τήν πατρίδα, ἄσχετα γιά τίς θυσίες πού θά ἀπαιτηθοῦν, θά φέρει καλές ἡμέρες. Ἄν δέ ἔρθει σ' αὐτόν τόπο καί ἡ εἰρήνη, ἡ εὐημερία καί ἡ εὐτυχία τοῦ λαοῦ του θά εἶναι παράδειγμα γιά πολλές ἀκόμα καί προηγμένες χῶρες».

Κατατοπιστικά στοιχεῖα γιά τά «Χρονικά» τοῦ Κ.Ι.Σ.

♦ ***Τά ἐνυπόγραφα ἄρθρα δεσμεύουν μόνο τόν συγγραφέα, τίς ἀπόψεις τοῦ ὁποίου ἀπηχοῦν.***

♦ ***Ἡ γλῶσσα τοῦ περιοδικοῦ εἶναι ἐλεύθερη, ἀνάλογα μέ τήν προτίμηση τοῦ συγγραφέως τοῦ κάθε κειμένου.***

♦ ***Τά «Χρονικά» τοῦ Κ.Ι.Σ. κυκλοφοροῦν στίς 16 κάθε μηνός. Ἡ ὕλη γιά δημοσίευση πρέπει νά στέλνεται στά Γραφεῖα τοῦ Κ.Ι.Σ. μέχρι τίς 30 τοῦ προηγουμένου μηνός.***

♦ ***Ἐπιτρέπεται ἐλεύθερα ἡ ἀναδημοσίευση τῶν ἄρθρων, ἀρκεῖ νά ἀναφέρεται ἡ πηγή.***

♦ ***Ἡ Ἐπιτροπή Τύπου τοῦ Κ.Ι.Σ. ἔχει τήν εὐχέρεια ἐπιλογῆς τῶν ἀποστελλομένων συνεργασιῶν. Χειρόγραφα ἤ φωτογραφίες δέν ἐπιστρέφονται.***

Δραστηριότητες καί πρωτοβουλίες τῶν Ἑλλήνων Ἑβραίων στό Ἰσραήλ

Οἱ ἑλληνικῆς καταγωγῆς Ἑβραῖοι τοῦ Ἰσραήλ δείχνουν μεγάλη δραστηριότητα καί ἀναλαμβάνουν πολλές πρωτοβουλίες θεωρώντας καθῆκον τους νά διατηρήσουν καί νά μεταδώσουν στίς μελλοντικές γενιές τήν πνευματική παράδοση καί κουλτούρα τῶν προγόνων μας, μέ τήν πεποίθηση ὅτι ἔτσι συμβάλλουν στό νά δημιουργηθεῖ στό Ἰσραήλ καί σ' ὅλο τόν κόσμο αὐτή ἡ πλουραλιστική ἑβραϊκή κοινωνία πού θά ἀπολαμβάνει τίς προσφορές ἀπό ὅλες τίς κουλτοῦρες τῶν Ἑβραίων τῆς διασπορᾶς.

Μερικές ἀπό τίς δραστηρειότητες καί πρωτοβουλίες:

➡ Στό Πανεπιστήμιο τοῦ Τέλ - Αβίβ λειτουργεῖ, ἐδῶ καί 3 χρόνια, ἕδρα Ἱστορίας καί Πολιτισμοῦ τῶν Ἑβραίων τῆς Ἑλλάδος. Ἡ πανεπιστημιακή αὐτή ἕδρα δημιουργήθηκε μέ τήν πρωτοβουλία καί τήν οἰκονομική συμπαράσταση τῶν Ἑλλήνων Ἑβραίων τοῦ Ἰσραήλ καί τῶν Ἑβραίων τῆς Διασπορᾶς, ἑλληνικῆς καταγωγῆς. Ἤδη, ἀντιμετωπίζεται ἡ δημιουργία στό Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν μιᾶς ἕδρας παράλληλης μ' αὐτή τοῦ Πανεπιστημίου Τέλ - Αβίβ.

➡ Κάθε χρόνο δίνονται ὑποτροφίες σπουδῶν, πού ἔχουν διατεθεῖ ἀπό διάφορους ὀργανισμούς καί ἄτομα, Ἑβραίους τῆς Ἑλλάδος στό Ἰσραήλ. Μεταξύ τῶν ὑποτροφιῶν πού χορηγήθηκαν ἐφέτος, πέντε δόθηκαν σέ σπουδαστές γιά νἄρθουν τίς καλοκαιρινές διακοπές στήν Ἑλλάδα.

➡ Τό Ἰνστιτοῦτο Ben Zvi τῆς Ἱερουσαλήμ, πού ἀσχολεῖται μέ ἔρευνες πάνω στίς Ἰσραηλιτικές Κοινότητες τῆς Ἀνατολῆς, μόλις ἐξέδωσε, μέ τήν ὑποστήριξη τῶν Ἑλλήνων Ἑβραίων στό Ἰσραήλ, τούς δύο πρώτους τόμους μιᾶς σειρᾶς 5 τόμων, ἀφιερωμένων στήν ἱστορία τῶν Ἑβραϊκῶν Κοινοτήτων τῆς Ἑλλάδος. Ὅλη ἡ σειρά θά συμπληρωθεῖ σέ μερικούς μῆνες. Ἡ ἔκδοση εἶναι στά ἑβραϊκά, ὑπάρχει ὅμως στά ἀγγλικά περίληψη τῶν θεμάτων πού ἀναφέρονται. Τό ΚΙΣ προαγόρασε 10 πλήρεις σειρές, μέ σκοπό νά προσφέρει μερικές σέ πανεπιστημιακούς ἑλληνικούς ὀργανισμούς.

➡ Ἐπανεκδίδουν τό βιβλίο τοῦ ἀείμνηστου Ζοζέφ Οὐζιέλ «Ὁ Λευκός Πύργος», πού ἀποτελεῖ ἕνα μνημεῖο στή ζωή τῶν Ἑβραίων τῆς Θεσσαλονίκης πρίν τόν πόλεμο.

➡ Μέ τήν συνεργασία τοῦ Πανεπιστημίου Bar Ilan μελετοῦν τήν ἐπανέκδοση συλλογῆς ἄρθρων πάνω στήν ἱστορία τῶν Κοινοτήτων τῆς Ἑλλάδος. Προετοιμάζουν δέ μιά πραγματεία γιά τήν ἐξήγηση τοῦ Ταλμούδ ἀπό τούς Ραββίνους τῆς Ἑλλάδος τόν 16ο αἰῶνα.

♦ Ἐκτός ἀπό τίς ἐνέργειες αὐτές πάνω στόν πνευματικό - μορφωτικό τομέα, οἱ Ἕλληνες ἑβραῖοι τοῦ Ἰσραήλ πάντα διοργανώνουν ἐκδηλώσεις πολιτιστικοῦ περιεχομένου,

Ἰουδαϊκά Θέματα

«ΥΨΩΣΟΝ ΣΗΜΑΙΑΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΥΝΑΡΘΡΟΙΣΙΝ ΤΩΝ ΕΞ ΗΜΩΝ ΔΙΕΣΠΑΡΜΕΝΩΝ...»

Ἐφέτος τό Κράτος τοῦ Ἰσραήλ γιορτάζει τήν 30ή ἐπέτειο τῆς ἱδρύσεώς του. Ταυτόχρονα, ὅμως, κρύβει μέσα του μιά πανάρχαια, ἀρχαία ἱστορία 4.000 χρόνων. Ἐμεῖς, οἱ Ἑβραῖοι ὅλου τοῦ κόσμου εἴμαστε ἐξίσου ἐνήμεροι, τόσο περί τῆς νεότητος τοῦ Κράτους, ὅσο καί περί τῆς προχωρημένης ἡλικίας του! Καί τά δυό αὐτά σημεῖα εἶναι γιά μᾶς ἐξίσου πραγματικά, αὐθεντικά, καί καμμία ἀντίφαση δέν ὑπάρχει μεταξύ τους. Αἰσθανόμαστε ὑπερηφάνεια καί σάν ἀπόγονοι τῶν βιβλικῶν Προφητῶν καί γιά τά ἐπιτεύγματα τοῦ Ἰσραήλ, σέ αὐτή τήν τόσο σύντομη περίοδο τῶν τριῶν τελευταίων δεκαετηρίδων. Στό σύγχρονο Κράτος τοῦ Ἰσραήλ βλέπουμε πόσο ἀκατάλυτα ἑνώνονται τό «παλιό» καί τό «νέο», ἀπό τή σύνδεση τῶν ὁποίων πηγάζει καί μορφοποιεῖται ἡ σημερινή πραγματικότητα.

Ἴσως, αὐτή ἡ ὑπέροχη συνάντηση καί ἀνάμιξη τοῦ «παλιοῦ» καί τοῦ «νέου» νά ἐπηρέασε τόν Οὐίνστων Τσῶρτσιλ ὅταν τό 1948 χαιρέτησε τήν ἐγκαθίδρυση τοῦ σύγχρονου ἀνεξάρτητου Ἑβραϊκοῦ Κράτους σάν τό σημαντικώτερο γεγονός τοῦ 20οῦ αἰῶνος. Τοῦτο δέ παρόλον ὅτι ὁ ἴδιος διεδραμάτισε πρωτεύοντα ρόλο κατά τούς δυό μεγαλύτερους (καί τραγικώτερους) πολέμους πού γνώρισε ποτέ ἡ ἀνθρωπότητα. Κάτι παρόμοιο θά πρέπει ἐπίσης, νά διαισθάνθηκε καί ὁ Γάλλος συγγραφέας Jean Lortéguy ὅταν διακήρυξε ὅτι τό Ἰσραήλ ἀποτελεῖ τήν ὡραιότερη περιπέτεια ὅλων τῶν ἐποχῶν.

Τό Κράτος τοῦ Ἰσραήλ μπορεῖ νά ἀποτελεῖ τό δημιούργημα τῶν σκαπανέων καί τῶν πρωτοπόρων ἰδεολόγων ἑνός συγχρόνου πολιτικοῦ κινήματος, τοῦ Σιωνισμοῦ, πλήν, ὅμως, ἡ ζωογόνος ἐκείνη δύναμη πού τούς ἐνέπνευσε καί τούς καθοδήγησε στήν πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ κατορθώματος ἦταν τά πανάρχαια ἰδανικά τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ καί τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Ὁ διακαής θρησκευτικός πόθος τῶν Ἑβραίων γιά τήν ἐπιστροφή στήν πατρώα γῆ, πρόσφερε τό ἀπαραίτητο ἐκεῖνο ὑπόβαθρο γιά τήν ἄνθιση καί τήν ὑλοποίηση τοῦ δράματος τοῦ Ἔρτσελ.

Ἡ ἐπιθυμία τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ γιά τήν ἐπιστροφή στή χώρα του εἶναι τόσο παλιά ὅσο καί ἡ ἐξορία του, ἡ Διασπορά του, πού ἄρχισε μέ τήν καταστροφή τοῦ Α΄ Ναοῦ ἀπό τό Ναβουχοδονόσορα τό 585 π.Χ. καί, ἡ ὁποία γενικεύθηκε μετά τήν καταστροφή τοῦ Β΄ Ναοῦ ἀπό τούς Ρωμαίους, τό 70 μ.Χ.

«Ἐπί τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος, ἐκεῖ καθήσαμεν καί ἐκλαύσαμεν, ὅτε ἐνεθυμήθημεν τήν Σιών... Ἐάν σέ λησμονήσω, Ἱερουσαλήμ, ἄς λησμονήση ἡ δεξιά μου! Ἄς κολληθῆ ἡ γλῶσσα μου εἰς τόν οὐρανίσκον μου, ἐάν δέν σέ ἐνθυμοῦμαι· ἐάν δέν προτάξω τήν Ἱερουσαλήμ εἰς τήν ἀρχήν τῆς εὐφροσύνης μου!»

(Ψαλμ. 137. 1, 5 - 6).

Αὐτή ἡ πανάρχαια διακήρυξη τῶν ἐξορίστων Ἑβραίων τῆς Βαβυλωνίας ἀντιπροσωπεύει καί ἐκφράζει τούς ἀκατάλυτους δεσμούς τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ μέ τή γενέτειρά του. Ὅπου κι ἄν πῆγαν, ὅπου κι ἄν περπάτησαν τό ὅραμα τῆς Σιών τούς συνόδευε καί ἡ ἀνάμνηση τῆς Ἱερουσαλήμ τούς ὅπλισε μέ τήν ἀπαιτούμενη ὑπομονή γιά τήν προσμονή τῆς ἐπιστροφῆς.

Σέ κάποιο **Μιντράς** διαβάζουμε πώς τήν ἡμέρα πού καταστράφηκε τό Μπέτ - Ἀμικντάς (Ναός) γεννήθηκε ὁ Μεσσίας. Ἡ ἔννοια αὐτοῦ τοῦ θρύλου εἶναι, φυσικά, μεταφορική. Μεσσίας καί Μεσσιανισμός ἀντιπροσωπεύουν γιά τούς Ἑβραίους τήν προσωποποίηση τῆς ἐλπίδος καί τῆς πίστης γιά τήν παλιννόστηση τοῦ λαοῦ στό ἐθνικό - θρησκευτικό του μεγαλεῖο, τῶν ἔνδοξων ἡμερῶν τῶν βασιλέων καί τῶν Προφητῶν. Ἡ ἑβραϊκή διεκδίκηση ἐπί τῆς γῆς τοῦ Ἰσραήλ πηγάζει ἀπό τή Θεϊκή ὑπόσχεση πρός τόν Πατριάρχη Ἀβραάμ, ὅπως διαβάζουμε στή Γένεση (12:7 καί 13:14 - 17):

«Ἐφάνη ὁ Κύριος εἰς τόν Ἀβραάμ καί εἶπεν: Εἰς τό σπέρμα σου θέλω δώσει τήν γῆν ταύτην... Ὕψωσον τώρα τούς ὀφθαλμούς σου, καί ἰδέ ἀπό τοῦ τόπου ὅπου εἶσαι, πρός βορρᾶν, καί νότον, καί ἀνατολήν καί δύσιν· διότι πᾶσαν τήν γῆν τήν ὁποίαν βλέπεις, εἰς σέ θέλω δώσει αὐτήν καί εἰς τό σπέρμα σου ἕως αἰῶνος... Σηκωθείς διόδευσον τήν γῆν εἰς τέ τό μῆκος αὐτῆς, καί εἰς τό πλάτος αὐτῆς· διότι εἰς σέ θέλω δώσει αὐτήν».

Σχετικά μέ αὐτή τήν Βιβλική ὑπόσχεση εἶναι ἀξιοσημείωτο πώς ὅταν τό 1937 ὁ ἀείμνηστος Δαυίδ Μπέν - Γκουριόν παρουσιάσθηκε ἐνώπιον τῆς Βρετανικῆς Ἐπιτροπῆς («Peel Commission»), πού τελοῦσε ὑπό τήν προεδρεία τοῦ λόρδου Peel, γιά νά ὑποστηρίξει τά ἱστορικά δικαιώματα τῶν Ἑβραίων ἐπί τοῦ Ἔρετς - Ἰσραέλ, διακήρυξε: «Ἡ Βίβλος εἶναι ἡ πηγή τῆς Ἐντολῆς μας!»

Ἡ κατάκτηση τῆς γῆς Χαναάν ἀπό τόν Γεσσούα καί ἡ ἵδρυση τοῦ Βασιλείου ἀπό τόν Δαυίδ καί τό Σολομών ἔθεσαν τά θεμέλια τῆς Πρώτης Κοινοπολιτείας. Ἑβδομήντα χρόνια, περίπου, μετά τήν καταστροφή τοῦ Α΄ Ναοῦ οἱ ἐξόριστοι Ἑβραῖοι ἐπέστρεψαν γιά νά ἱδρύσουν τή Δεύτερη Κοινοπολιτεία, σύμ-

Μέ αὐτόν τόν ἰδιόρρυθμο τρόπο πανηγυρίζει ὁ εἰκονιζόμενος γέροντας τήν ἀπόφαση τοῦ Ο.Η.Ε. γιά τή δημιουργία τοῦ Ἰσραήλ.

Wien,
II, Rembrandtstr. 2.

אדון נכבד!

ביום א׳ ב׳ וג׳ אלול ש״ז יתאספו חו״צ בכל הארצות לקונגרס־הציוני בבאזל (בשוייץ). והיום ההוא, שבו יתאחדו אחינו המפוזרים ברעה אחת, יהיה יום נצחון לתחית לאומנו. האספה בבאזל תהיה התחלת תקופה חדשה בהתפתחות תנועתנו.

שם יספרו לנו אחינו מכל פנות הארץ עד מצבם ומנמותיהם, שם יתברר מה התנועה הציונית דורשת ממעריציה. שם תתרכז ותתאחד פעולתנו, שהיתה קרועה לכמה גזרים, ע״י הנהגה כוללת לכל סניפי העבודה. שם תראינה עינינו קבוץ־גליות, שיאחד כל הכחות לפעולה אחת, גדולה וכבירה.

הקונגרס שואף למטרות קרובות ואפשריות. כל הודיעות האחרות על אדתיו קלוטות מן האויר. כל מעשי הקונגרס יהיו בפרסום גמור. בכיחוד ההתלבטות לא תהיה שום התנגדות לרוקי איזו ארץ ולהיבטיהם האזרחיים. ביחוד אנחנו ערבים בזה, שכל מעשי האספה יהיו באופן מקובל ומרוצה לחו״צ ברוסיא ולממשלתם הרוממה.

בזה נבקש אותך, אדון נכבד, ואת חבריך שבחוצך, שתואילו לבא לבזל ולהשתתף באספתנו. הקונגרס הראשון שלנו בוא יבוא התל שהכל פונים אליו. אוהבים ואויבים מחכים לו בעינים כלות. ולכן עליו להראות לכל, כי חפצנו ברור ויכלתנו גדולה. אם לא ימלא הקונגרס את תפקידו, אז תבא ע״כ נסיגה לאחור בתנועתנו לזמן רב. והכל תלוי רק בהשתתפות מרובה של אחינו ברוסיא, ששם רוב מגיננו.

אנו מקוים, שתדעו את חובתכם ותבאו לאספתנו. באספה אפשר יהיה לדבר עברית. בבאזל יש אכסניא כשרה.

דבר בואך מהר נא להודיענו עפ״י הכתבת הגל.

בשם הועד להכנת הקונגרס הציוני:

Dr. Theodor Herzl
ראש הועד

Dr. Marcus Ehrenpreis
המזכיר

Τό κείμενο τῆς προσκλήσεως γιά τό Α΄ Σιωνιστικό Συνέδριο τῆς Βασιλείας (29. 8. 1897), ὑπογεγραμμένο ἀπό τόν Ἔρτσελ.

φωνα μέ τήν ἄδεια πού τούς δόθηκε ἀπό τόν Κῦρο, βασιλιά τῆς Περσίας (Ἐσδρά, 1). Διά μέσου τῶν αἰώνων οἱ Ἑβραῖοι ἔζησαν στήν Ἅγια γῆ καί ποτέ δέν ἀποκήρυξαν τήν κυριότητά τους ἐπί τῆς γῆς τοῦ Ἰσραήλ. Στρατιές κατακτητῶν πέρασαν ἀπό τή γῆ αὐτή ἡ μία μετά τήν ἄλλη. Ὁμάδες Βεδουΐνων περιπλανήθηκαν ἐντός αὐτῆς, ἀλλά ἡ Ἑβραϊκή παρουσία ὑπῆρξε συνεχής. Πάντοτε ἔζησαν ἐκεῖ παρά τούς διωγμούς καί τήν ἀντίσταση πού ἀντιμετώπισαν. Πάντοτε δέ πίστευαν καί προσευχήθηκαν, ὅπου κι ἄν εὑρίσκοντο, γιά τήν ἡμέρα ἐκείνη ὅταν θά ξαναεπέστρεφαν γιά νά οἰκοδομήσουν τήν ἐθνική τους ἑστία.

«Τεκά Μπεσοφάρ: *Σάλπισον τήν μεγάλην σάλπιγγα τήν ἀναγγέλουσαν τήν ἐλευθερίαν ἡμῶν, ὕψωσον σημαίαν διά τήν συνάθροισιν τῶν ἐξ ἡμῶν διεσπαρμένων καί συνάθροισον ἡμᾶς ὁμοῦ ταχέως ἐκ τῶν τεσσάρων ἄκρων τῆς ὑφηλίου, εἰς τήν γῆν ἡμῶν...*

«Τισκόν Μπετόχ Γερουσαλάϊμ: *Κατοίκησον ἐντός τῆς Ἱερουσαλήμ, τῆς πόλεώς Σου, ὡς ὑπεσχέθης... Οἰκοδόμησον αὐτήν, δι΄ οἰκοδομῆς αἰωνίας ταχέως ἐπί τῶν ἡμερῶν μας». (Καθημερινό Προσευχολόγιο, σελ. 119, 123).*

Τρεῖς φορές τήν ἡμέρα ὁ Ἑβραῖος ἐπαναλαμβάνει στήν προσευχή του τά παραπάνω λόγια ἀπό τήν **Ἀμιντά** (ἀκάθιστος ὕμνος).

Καί πῶς ἦταν δυνατό νά συμβεῖ κάτι διαφορετικό;

Οἱ Ἑβραῖοι γνώριζαν καλά ὅτι ἡ Ἐξορία τους καί ἡ Διασπορά τους δέν σήμανε τόν τερματισμό τοῦ δεσμοῦ τους μέ τόν Οὐράνιο Πατέρα. Γνώριζαν πολύ καλά ὅτι ἡ ἐξορία τους θά ἦταν παροδική καί ὅτι οἱ σκοποί της ἦταν μᾶλλον διδακτικοί. Ἤξεραν, ἐπίσης, πώς ἡ ζωή τους στή διασπορά, μέ ὅλους τούς διωγμούς καί τίς ταλαιπωρίες πού τή συνόδευαν δέν ἦταν μόνο ἡ τιμωρία γιά τά ἁμαρτήματά τους. Ὁ διασκορπισμός τους εἶχε νά ἐπιτελέσει κι ἕνα θετικό ἔργο. Ἀπέβλεπε στό νά μεταλαμπαδεύσουν τήν ἰδέα τοῦ Ἑνός Θεοῦ στά πέρατα τῆς γῆς, νά διαπαιδαγωγήσει τούς Ἑβραίους στό νά εἶναι ταπεινόφρονες καί νά τούς ξυπνήσει τόν πόθο καί τήν ἀγάπη γιά τή Σιών.

Ἔτσι, βλέπουμε τό μεγάλο φιλόσοφο τῆς Ἱσπανικῆς περιόδου, Γεδουά Ἀλεβή νά τραγουδάει ἐν ἐκστάσει ὕμνους πρός τή Σιών, τίς περίφημες Σιωνιάδες, ἐνῶ στό βιβλίο του **Kuzari** ἐκφράζει τήν πίστη του γιά τό **«κοινωνικό συμβόλαιο»,** ὅπως τό ἀποκαλεῖ μεταξύ Θεοῦ, λαοῦ τοῦ Ἰσραήλ καί γῆς τοῦ Ἰσραήλ. Στήν Ἱερουσαλήμ κατευθύνεται, τελικά, γιά νά «ἐπανασυνδεθεῖ» μέ τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καί τή μοίρα τοῦ λαοῦ του.

Αὐτή ἡ ἀγάπη γιά τό Ἔρετς - Ἰσραέλ συνήρπασε τή φαντασία τῶν Ἑβραίων καί τούς ὅπλισε μέ μιά ἀκαταμάχητη δύναμη. Ἡ ἐλπίδα τῆς ἐπιστροφῆς στή Σιών - ΣΙΒΑΤ ΤΣΙΟΝ - ὑπῆρξε τό μυστικό ἐκεῖνο ὅπλο πού βοήθησε τούς Ἑβραίους νά ἐπιζήσουν καί τούς ἔδωσε τήν ὑπομονή καί τήν ἀντοχή νά ὑποταχθοῦν

στή μοίρα καί τά πεπρωμένα τοῦ λαοῦ.

Τό σύγχρονο Σιωνιστικό Κίνημα, τό Κίνημα ὑπό τήν αἰγίδα τοῦ ὁποίου οἱ Ἑβραῖοι **Χαλουτσίμ** ἐπέτυχαν τό «σημαντικώτερο γεγονός τοῦ 20οῦ αἰῶνος», τήν «ὡραιότερη περιπέτεια ὅλων τῶν ἐποχῶν», πού «ἀνθρωποποίησε» τό μεσσιανικό ὅραμα τῆς ἐπιστροφῆς στή Σιών, ξεπήδησε καί ἄντλησε τίς δυνάμεις του ἀπό τήν πανάρχαια θρησκευτική ἀγάπη γιά τό Ἔρετς - Ἰσραέλ πού ἐπί εἴκοσι, περίπου, αἰῶνες ζέστανε τή ψυχή τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ.

Τό 1862 ὁ Moses Hess, ἀπό τούς πρωτοπόρους θεωρητικούς τοῦ Σιωνισμοῦ, ἐξέδωσε τό βιβλίο «Ρώμη καί Ἰερουσαλήμ» ὅπου διακήρυττε ὅτι «μόνο μέ τήν Ἐθνική ἀναγέννηση, ἡ θρησκευτική μεγαλοφυΐα τῶν Ἑβραίων θά ἀναζωογονηθεῖ μέ καινούργιες δυνάμεις». Ὁ ἐθνικισμός τοῦ Hess ἀκολουθοῦσε πιστά τά οἰκουμενικά ἰδεώδη τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Μεσσιανισμοῦ. «Καθῆκον τῶν Ἑβραίων», ἔγραφε, «εἶναι νά ἐργασθοῦν γιά τήν κοινωνική δικαιοσύνη, τῆς συνεργασίας τῶν ἀνθρώπων καί τήν ἑνοποίηση ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος. Μόνο ἡ ἐπιστροφή τῶν Ἑβραίων στή προγονική τους ἑστία θά τούς προσφέρει τή δυνατότητα νά ἐκπληρώσουν στό ἀκέραιο τή θεία ἀποστολή πού ἀνέλαβαν καί νά βοηθήσουν, ἔτσι, στόν ἐρχομό τῆς ἡμέρας ἐκείνης - τό Ἱστορικό Σάββατο τῆς ἀνθρωπότητος».

Ἡ ἐμφάνιση τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἐθνικισμοῦ ἄρχισε νά ἐκτοπίζει σιγά - σιγά τήν ἀπό αἰώνων πίστη ὅτι ἡ ἐπιστροφή στό Ἰσραήλ θά ἐπήρχετο ξαφνικά, μέσω κάποιας θαυματουργικῆς καί ὑπερ - φυσικῆς θεϊκῆς μεσολαβήσεως. Ἐκαλλιέργησε δέ τήν ἰδέα ὅτι ἡ ἐθνική ἀποκατάσταση θά ἐρχόταν σταδιακά, μέσω τῶν ἀνθρώπινων προσπαθειῶν. Ὁ πρῶτος ἑρμηνευτής αὐτῆς τῆς ἰδέας ἦταν ὁ ραββῖνος Zri Hirsh Kalisher (1785 - 1877), ὁ ὁποῖος βάσει ἀναρίθμητων βιβλικῶν καί ταλμουδικῶν παραπομπῶν διακήρυξε ὅτι τῆς Μεσσιανικῆς Ἐποχῆς θά προηγηθεῖ ἡ ἐγκαθίδρυση τῶν ἑβραϊκῶν ἀποικιῶν στήν Παλαιστίνη.

Μεγάλα, πράγματι, εἶναι τά ἐπιτεύγματα τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ. Ὅλοι δέ οἱ Ἑβραῖοι, ὅσο καί ἄν διαφέρουν οἱ ἀπόψεις τους καί οἱ μέθοδοι πού ἀκολουθοῦν, εἰλικρινά πιστεύουν ὅτι μετά μιά περίοδο προσαρμογῆς καί εἰρήνης, οἱ Ἑβραῖοι θά ἐπανακτήσουν στήν ἀρχαία πατρίδα τους ἐκεῖνες τίς πνευματικές δημιουργικές δυνάμεις πού χαρακτήρισαν τίς μεγάλες καί ἔνδοξες περιόδους τοῦ Ἱστορικοῦ τους παρελθόντος. Πάντότε δέ εἶδαν τόν ἑβραϊκό ἐθνικισμό ὄχι σάν ἕναν αὐτοσκοπό, ἀλλά σάν τό μέσο γιά τήν διατήρηση τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καί τῶν Μεσσιανικῶν ἰδανικῶν τους, σάν προσφορά πρός τήν ἀνθρωπότητα.

Η.Σ.

Ὁ Ἑλληνόφωνος Ἑβραϊκός τύπος

Μιά καί ἔκανε τήν ἀρχή ὁ κ. Γιοέλ νά συμπληρώση τόν κ. Μπενρουμπῆ στό ἄρθρο του διά τόν ἑλληνόφωνο ἑβραϊκό τύπο (τεῦχος Φεβρουαρίου τῶν «Χρονικῶν»), ἔρχομαι τώρα καί ἐγώ νά συμπληρώσω τόν... συμπληρώσαντα.

Στήν μεταπολεμική Ἑλλάδα λοιπόν ἐξεδόθησαν καί τά ἀκόλουθα ἔντυπα τά ὁποῖα δέν ἀναφέρονται ἀπό τούς δύο προηγούμενους ἐρευνητάς:

Τυπογραφικά

«Δελτίον Ἑβραϊκῶν Εἰδήσεων», *ἐκδιδόμενον δίς τοῦ μηνός ὑπό τῆς Σιωνιστικῆς Ὁμοσπονδίας τῆς Ἑλλάδος, ἔτος Α΄, ἀρ. Ι, Ἀθῆναι 15 Ἰουνίου 1945 ἕως ἔτος Β΄, ἀρ. 19, 12 Ἰουλίου 1946.*

«Ἑβραϊκόν Μέλλον», *Διευθυντής Ζάκ Μωσσέ, ἑβδομαδιαία, ἀρ. Ι, Θεσσαλονίκη 14 Φεβρουαρίου 1946 ἕως ἀρ. 13, 10 Μαΐου 1946.*

«Δελτίον Εἰδήσεων», *Ἑνώσεως Ὁμήρων Ἰσραηλιτῶν, ἀρ. Ι, 27 Ἀπριλίου 1946.*

Πολυγραφημένα

«Δελτίον Εἰδήσεων», *ἐκδιδόμενον καθημερινῶς ὑπό τῆς Σιωνιστικῆς Ὁμοσπονδίας Ἑλλάδος, ἀρ. Ι, Ἀθῆναι 23 Μαΐου 1948 ἕως ἀρ. 268 14 Σεπτεμβρίου 1949.*

«Ἀλ Μαγκόρ»: *Θά ἤθελα νά προσθέσω ὅτι ἀπό τό περιοδικό αὐτό ἐκυκλοφόρησαν τελικά 6 τεύχη (βλέπε σχετικῶς Συμπλήρωμα Μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας).*

Ἔντυπα ἐκδοθέντα ἑλληνικά στό Ἰσραήλ
Πολυγραφημένα

«Ἡ Ἀγωνιζομένη Σιών», *δημοσίευσις τοῦ Ἰργκούν Τσεβάϊ Λεουμί (Ἐθνική Στρατιωτική Ὀργάνωσις), ἐκυκλοφόρησαν 2 τεύχη, Ὀκτώβριος 1947 καί Ἰανουάριος 1948.*

«Σαλόμ», *Ὄργανον τοῦ Κόμματος φλέγκετ Ποαλέ Ἔρετς Ἰσραέλ (Μαπάϊ), ἀρ. Ι - 3 Φεβρουαρίου 1950 ἕως ἀρ. 23 - 7 Ἰουνίου 1951.*

Μωϋσῆς Κ. Κωνσταντίνης

Ἰδές πόσο εἶναι εὐχάριστο καί πόσο εἶν' ὡραῖο
Δυό ἀδέλφια νά μιλοῦν μέ πνεῦμα ἀμοιβαῖο.

Μοιάζουν αὐτά μέ ἕνα ἄνθος πού μυρίζει
Πού στέκει στό γένι τοῦ Ἀαρών καί τό στολίζει.

Ψάλμ. 133ος
(Μετάφραση Ἀσέρ Μωϋσῆ)

Ἀπό τά δημοσιεύματα τοῦ τύπου

29ον Πληροφοριακόν Δελτίον δημοσιευμάτων τοῦ Τύπου

1. ΠΕΡΙ ΕΒΡΑΙΩΝ

«Βραδυά ὀμορφιᾶς καί ἐπέτειος φρίκης»

Μέ τόν παραπάνω τίτλο τά «Πολιτικά θέματα» (8/4) καί μέ ἀφορμή τήν ἐπίδειξι μόδας ὑψηλῆς ἰσραηλινῆς ραπτικῆς, πού ἔγινε στό «Κίνγκ Τζώρτζ», γράφουν ἐκτός τῶν ἄλλων:

«Στή μεγάλη αἴθουσα τοῦ ξενοδοχείου τό κοινό χειροκροτοῦσε τίς θεαματικές δημιουργίες... Ἀλλ' ἐμένα ὁ νοῦς μου συνεχῶς ξαναγύριζε σέ παλιές μνῆμες ὅταν ὁ συμμαθητής καί φίλος μου Μπενρουμπή καί ἡ Ὑβόννη Ναάρ δυό παιδικοί φίλοι χάθηκαν στή μεγάλη ἁρπαγή τοῦ 1943 στή Θεσσαλονίκη.

Μάρτιος ἦταν, τριάντα πέντε χρόνια ἀπό τότε, πού ξεκληρίστηκε κατά 96,6% ἡ Ἑβραϊκή Κοινότητα τῆς Θεσσαλονίκης, ἡ πρώτη σέ θύματα ἀπ' ὅλες τίς κοινότητες τῆς Εὐρώπης. Ὅσοι βρεθήκαμε στή Θεσσαλονίκη, δέν θά ξεχάσουμε ποτέ αὐτό τό φριχτό ἀνθρωπομάζωμα — 57.000 ἀνθρώπινες ζωές — πού ἔκλεινε μέσα του τόσα παιδιά, τόσους φίλους...

Μάρτυρες αὐτοί τοῦ ναζισμοῦ, μάρτυρες ἐμεῖς τῆς φρίκης του θυμόμαστε σήμερα, 35 χρόνια ἀπό τότε, τό χωρίς προηγούμενο ἔγκλημα τῆς φρικώδους φασιστικῆς βίας.

(Κι ὅμως — ἔγραφε πρόσφατα τό ἰσραηλινό περιοδικό «Χρονικά» — κανείς μέχρι σήμερα δέν ἔνοιωσε τήν ἀνάγκη νά ὀνομάσει ἕνα δρόμο ἤ μιά πλατεία τῆς Θεσσαλονίκης, στή μνήμη τῶν 57.000 ἀθώων θυμάτων τῆς βίας...).

Στή μεγάλη αἴθουσα τοῦ Κίνγκ Τζώρτζ τά μαννεκέν παρήλαυναν, ὁ κόσμος χειροκροτοῦσε, ἡ κοσμικότητα καί ἡ ὀμορφιά ξεχείλιζε. Στήν εἴσοδο τοῦ ξενοδοχείου ἔκτακτα μέτρα περιφρουρήσεως τῆς ἐκδηλώσεως ἀπό τήν Ἀστυνομία ὑπενθύμιζαν τήν βαναυσότητα τῶν ἡμερῶν μας.

Τριάντα χρόνια ἀπό τότε πού τό Ἰσραήλ περνώντας μέσα ἀπό τά κρεματόρια τοῦ Μπούχενβαλντ καί Ἄουσβιτς, τῶν γκέττο καί τῆς παρανομίας εὕρισκε τή γῆ του καί στέριωνε τό κράτος του. Ἀλλά ἡ βία ἐξακολουθεῖ νά ματώνει τήν περιοχή πού ἱδρύθηκε χωρίς τώρα τό ἴδιο τό πολύπαθο Ἰσραήλ — αὐτός ὁ περιπλανώμενος λαός του — νά εἶναι ἀμέτοχο αὐτῆς τῆς εὐθύνης».

➡ *Τό «Ἐμπρός» δημοσίευσε γιά τούς διωγμούς τῶν Ἑβραίων τῆς Θ/νίκης ὅλο τό κείμενο τῆς Διακηρύξεως Δαμασκηνοῦ (14/4).*

➡ *Στά «Ἐπίκαιρα» (20/4) ὁ κ. Γ. Βασσάλος (Ρόδος) γράφει σέ ἐπιστολή του: «Ὅταν σκοτώθηκαν ἀπό τούς Παλαιστίνιους τά 36 γυναικόπαιδα στό Τέλ - Ἀβίβ, οἱ ἐφημερίδες ἀνέφεραν τό γεγονός ἀπρόσωπα καί οὐδέτερα χωρίς καμιά νά καταδικάση τό γεγονός, λές καί ἡ ζωή τῶν Ἰσραηλινῶν δέν ἔχει καμιά ἀξία. Ὅταν ὅμως τό Ἰσραήλ πέρασε στήν ἀντεπίθεση, μετά μιά βδομάδα, εἶδα κάτι τίτλους ὅπως «Σφαγή ἀθώων», «Βιβλική κόλαση» κ.λ.π. Ὅλοι ξεσπάθωσαν καί ἄφθονο μελάνι χύθηκε ἐναντίον αὐτῆς τῆς χώρας. Αὐτό λοιπόν πού κατηγοροῦμε τό Ἰσραήλ εἶναι ἡ ἄρνησή του νά θέλει νά πεθάνη. Ὁ Ἑβραϊκός λαός ἔχει πληρώσει στήν ἱστορία τό βαρύτερο φόρο αἵματος καί τώρα, ἀφοῦ ἀπέκτησε πιά τό δικαίωμα νά ὑπερασπίζεται τή ζωή του καί τή γῆ του, ζητοῦμε νά τοῦ τό ξαναπάρουμε πίσω. Ἀναγνωρίζουμε ὅλοι ὅτι οἱ Παλαιστίνιοι πρέπει νά ἀποκτήσουν μιά πατρίδα στή Δυτική Ὄχθη, ἀρνιόμαστε ὅμως τό δικαίωμα τῆς αὐτοδιάθεσης στούς Ἑβραίους. Ὅποιος κάνει τόν κόπο νά διαβάσει τήν Παλαιστινιακή Χάρτα θά δῆ ὅτι τό PLO ἀντιμετωπίζει τό Ἰσραήλ μέ γνώμονα τό «τά δικά μου δικά μου καί τά δικά σου δικά μου». Οἱ Ἄραβες εἶναι αὐτοί πού πάντα ἀρνιόντουσαν τή λύση διανομῆς τοῦ 1948 πού ἀποφασίστηκε ἀπό τόν ΟΗΕ σχετικά μέ τήν τότε Ἀγγλική Παλαιστίνη. (Πρωτεργάτες σ' αὐτή τή λύση ἦταν ἡ ΕΣΣΔ πού ἀμέσως ἀναγνώρισε τό Ἰσραήλ καί οἱ ΗΠΑ). Οἱ Ἄραβες ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ Ἑβραῖοι δέν ἔχουν κανένα ἱστορικό, θρησκευτικό, πολιτικό καί πολιτιστικό δεσμό μέ τήν Παλαιστίνη. Αὐτό ὅμως εἶναι ἕνα μεγάλο ψέμα καί προσβολή γιά κάθε μορφωμένο ἄνθρωπο. Ἀκόμα καί Ἄραβες ἱστορικοί ὅπως ὁ Ἀζούρι καί ὁ Χουράνη παραδέχονται τούς στενώτατους δεσμούς Ἑβραίων - Παλαιστίνης. Τό PLO λέει ὅτι ἡ δημιουργία τοῦ κράτους των στή Δ. Ὄχθη θά εἶναι ἕνα ἀκόμα βῆμα γιά τήν πλήρη καταστροφή τοῦ Ἰσραήλ, μιά καί δέν θά σταματήσουν ποτέ τήν τρομοκρατία. Ἑπομένως ὁ Ἰσραηλινός λαός ἔχει τό δικαίωμα νά ἀρνιέται νά αὐτοκτονήση».*

➡ *Τά «Νέα», μέ ἀφορμή τή συνεχιζομένη δίκη τοῦ Μαϊντάνεκ καί μέ τίτλο «Ὁ Νεοναζισμός ἀντεπιτίθεται», γράφει, μεταξύ ἄλλων ὅτι:*

«Ὁ Ἑβραιο - χριστιανικός Σύνδεσμος τῆς Γερμανίας κατήγγειλε ἤδη ὅτι ἡ δίκη τῶν Ναζί ἐκτελεστῶν στό στρατόπεδο τοῦ Μαϊντάνεκ εἶναι μία τραγική φάρσα καί θά πρέπει νά διακοπεῖ. Ἐπίσης ὁ γνωστός διώκτης τῶν Ναζιστῶν ἐγκληματιῶν πολέμου, ὁ Σίμον Βίζενταλ, κατήγγειλε ὅτι ἡ δίκη μεταβλήθηκε σέ τσίρκο καί ὅτι οἱ Ναζί τήν χρησιμοποιοῦν γιά προπαγανδιστικό βῆμα». (21/4).

«Θεσσαλονίκη»

Μέ τίτλο «Ὁ Χίτλερ ἀντέγραψε τούς Τούρκους» δημοσιεύει πληροφορίες γιά μιά ἔκθεσι πού ἄνοιξε στό Πανεπιστήμιο τῆς Καλιφορνίας καί πού ἦταν κάτι περισσότερο ἀπό μιά στενά ἐννοουμένη παράθεση ἀρμενικῶν Ἱστορικῶν κειμηλίων ἀποδεικνυόταν ὅτι οἱ σφαγές στήν Ἀρμενία ἀποτέλεσαν τό ὑπόδειγμα γιά τίς ἐνέργειες τοῦ Χίτλερ ἐναντίον τῶν Ἑβραίων στόν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο» (13/4)

«Θεσσαλονίκη»

Συνεχίζονται μέ ἐπιτυχία οἱ παραστάσεις τοῦ «Μακεδονικοῦ Πειραματικοῦ Θεάτρου» ὅπού παρουσιάζει τό δράμα «Ἰν Μεμόριαμ, παραμύθι μέ ὄνομα, χωρίς συγγραφέα». Τό ἔργο ἀναφερόμενο σέ δύο Ἑβραίους πρώην κατάδικους τοῦ στρατόπεδου τοῦ Νταχάου, δίδει τά ἀξιόπρεπα ἀνθρώπινα μηνύματά του, τόσο ἐνάντια στόν πόλεμο καί τήν ψυχική ἀλλά καί τήν οὐσιαστική φθορά πού προκαλεῖ ὅσο καί ἐνάντια στόν ρατσισμό. (14/4).

«Ἔξω Ἑλληνισμός»

Δημοσιεύει περίληψι τῆς ὁμιλίας τοῦ κ. Μπ. Σιμπῆ, πού δόθηκε στή Θ/νικη, μέ θέμα «Οἱ Ἀπελευθερωτικοί ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων πρίν ἀπό τό '21» (Μάρτιος - Ἀπρίλιος).

«Φαντάζιο»

«Ἑβραϊκή γιορτή εἶναι τό Πάσχα. Οἱ Ἰσραηλίτες τή γιορτάζουν στίς 14 τοῦ μήνα Νισάν, σέ ἀνάμνηση τῆς διαβάσεως τῆς Ἐρυθρᾶς Θάλασσας τῶν Ἑβραίων καί τή φυγή τους ἀπό τήν αἰγυπτιακή δουλεία. Ἡ λέξη Πάσχα (Πέσαχ), εἶναι ἑβραϊκή καί σημαίνει «διάβαση». Κι οἱ Χριστιανοί τήν πῆραν τή γιορτή ἀπό τούς Ἑβραίους, μετέτρεψαν τούς συμβολισμούς τους. Διάβαση = πέρασμα ἀπό τό θάνατο στή ζωή. Ἀκόμα κι ὁ ὀβελίας καί τά κόκκινα αὐγά, εἶναι ἑβραϊκή παράδοση. Στά πρῶτα χριστιανικά χρόνια τό Πάσχα γιορταζόταν μαζί μέ τούς Ἑβραίους. Ἀργότερα ὁ κοινός ἑορτασμός ἀπαγορεύτηκε» (25/4).

«Βραδυνή»

Γιά τό ἴδιο θέμα τοῦ Πάσχα γράφει, μεταξύ ἄλλων, ὅτι «Τό Ἑβραϊκό Πάσχα περιγράφεται ἀπό τό Μωϋσῆ στά Ἱστορικά βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (13ος αἰώνας π.Χ.). Ἑώρταζαν μέ δημόσιους πανηγυρισμούς καί θυσίες ζώων. Ὅλες αὐτές οἱ θυσίες τῶν ζώων ἔπρεπε νά γίνουν στόν Ναό τῶν Ἱεροσολύμων, γι' αὐτό καί εἶναι ἀδύνατο νά ὑπολογιστῆ ὁ ἀριθμός τῶν ἑορταστῶν ὅσο καί τῶν θυσιαζομένων ζώων, πού τό αἷμα τους χυνόταν σέ πελώριους βόθρους. Ἀναφέρεται ὅτι μέ ἕνα ἑορτασμό τοῦ Πάσχα στά Ἱεροσόλυμα ἐσφάγησαν 256.000 ζῶα!» (29/4).

«Μακεδονία»

Οἱ 400.000 Ἑβραῖοι στήν Ἀργεντινή «ζοῦν πάνω σ' ἕνα ἡφαίστειο», γιατί εἶναι ἐλεύθερη ἡ δράσις τῶν νεοναζιστῶν πού νοσταλγοῦν τό Νταχάου (27/4).

2. ΠΕΡΙ ΙΣΡΑΗΛ

Πελοπόννησος (Πατρῶν)

Ἀναφέρει ὅτι ὁ Πατραϊκός κόλπος «στέρεψε» καί φέρνουν ψάρια (τσιποῦρες) ἀπό τό Ἰσραήλ. Μέ τήν εὐκαιρία ἀναφέρεται στό ἀγροτικό σύστημα καί στόν ἐπισταμένο καί ἐπιστημονικό ἔλεγχο ἐξαγομένων ἐμπορευμάτων πού γίνεται στό Ἰσραήλ (2/4).

Ροδιακή (Ρόδου)

Μέ ἀφορμή τίς ἀπ' εὐθείας πτήσεις μεταξύ Ρόδου καί Τέλ - Ἀβίβ ἀναφέρεται στίς δυνατότητες Τουριστικῆς ἀναπτύξεως μεταξύ τῶν δύο χωρῶν. Τό 1977 ἐπεσκέφθησαν τή Ρόδο 1880 Ἰσραηλινοί καί σημείωσαν 9.828 διανυκτερεύσεις (28/3 καί 14/4).

«Ἐπίκαιρα»

Συνέντευξις μέ τόν πρέσβυ κ. Ν. Γιαΐς: «Δέν θά αὐτοκτονήσουμε» (6/4).

Ἀθηναϊκός Τύπος

Φεστιβάλ θεάτρου τῶν χωρῶν τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου μέ ἔργα πρόζας καί ἔργα μουσικά, ὅπου θά μετέχουν ἡ Ἑλλάδα, ἡ Τουρκία, τό Ἰσραήλ, ἡ Αἴγυπτος, ἡ Κύπρος ἴσως καί ἡ Ἰταλία, πρόκειται νά ὀργανωθῆ φέτος στήν Ἀθήνα. Τό φεστιβάλ αὐτό θά ἔχη σκοπό τήν ἀμοιβαία γνωριμία τῶν λαῶν μέσα ἀπό καλλιτεχνικές ἐκδηλώσεις ὅπως εἶναι οἱ θεατρικές παραστάσεις καί συντονιστής του ἀπό ἑλληνικῆς πλευρᾶς θά εἶναι ὁ σκηνοθέτης Τάκης Μουζενίδης. Οἱ ἐκδηλώσεις τοῦ θεατρικοῦ αὐτοῦ φεστιβάλ θά πραγματοποιοῦνται διαδοχικά σέ μία ἀπό τίς πρωτεύουσες τῶν χωρῶν τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου.

«Ἐλευθεροτυπία» Μέ τίτλο «Οἱ Σιωνιστές ἐλέγχουν ὅλη τή ζωή καί τήν κοινή γνώμη τῆς Ἀμερικῆς» δημοσιεύεται ρεπορτάζ στό ὁποῖο περιέχεται ὁ ἰσχυρισμός ὅτι ἡ «Νέα Ὑόρκη εἶναι ἡ πραγματική πρωτεύουσα τοῦ Ἰσραήλ» (15/4).

Ἀθηναϊκός Τύπος Ἀρκετές ἐφημερίδες («Ἀπογευματινή», «Βραδυνή» κλπ.) ἀπέστειλαν στό κατεχόμενο ἀπό τούς Ἰσραηλινούς τμῆμα τοῦ Λιβάνου ἀνταποκριτές γιά νά δοῦν ἐπιτοπίως τή ζωή τῶν Παλαιστινίων (Ἀπρίλιος) - Ἡ «Βραδυνή» δημοσίευσε στή συνέχεια, σειρά ἄρθρων γιά τό σύγχρονο Ἰσραήλ (22, 24, 25 καί 27/4).

Οἰκονομικός Τύπος Δημοσιεύει πληροφορίες γιά τήν ἔκθεσι τεχνολογίας τοῦ Ἰσραήλ πού θά γίνη στήν Ἱερουσαλήμ, ἀπό 4 - 8 Ἰουνίου.

Ἀθηναϊκός Τύπος Μέ τήν εὐκαιρία τῆς βραβεύσεως ἀπό τήν Γιουροβίζιον τοῦ τραγουδιοῦ τοῦ Ἰσραήλ, μέσα στά ἄλλα σχόλια, δημοσιεύεται ἡ ἀπορία πῶς τό Ἰσραήλ θεωρεῖται ὅτι ἀνήκει στήν Εὐρώπη. Ἡ «Βραδυνή» πού βάφτισε χιουμοριστικά τόν διαγωνισμό «Ἑβραιοβίζιον», δημοσιεύει τή διευκρίνησι ὅτι στό καταστατικό τῆς Γιουροβίζιον ἀναφέρεται ὅτι ἀνήκουν σ' αὐτή καί οἱ χῶρες πού βρέχονται ἀπό τή Μεσόγειο (25/4).

Ἀβραάμ Μπεναρόγια

ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛ ΑΒΙΒ ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ

Τό στέλνει, στούς Ἕλληνες ἐργαζομένους, τούς ἀγωνιστές τοῦ κύματος καί ὅλα τά συνδικαλιστικά στελέχη, ὁ μόνος ἐπιζῶν ἀπό τούς ἱδρυτές τῆς ΓΣΕΕ.

Συναντήσαμε τόν Ἀβραάμ Μπεναρόγια σ' ἕνα χωριό εἴκοσι χιλιόμετρα ἔξω ἀπό τό Τέλ Ἀβίβ.

Κατοικεῖ στό ἰσόγειο διαμέρισμα πού τοῦ παραχώρησε τό κράτος τοῦ Ἰσραήλ ὅταν κουρασμένος ἀπό τίς δοκιμασίες τῆς ζωῆς, ἔφτασε ἐκεῖ γιά νά ξαποστάσει, ὅπως μᾶς εἶπε.

Γιά τούς νεώτερους πού θά διαβάσουν τό μήνυμα γιά ὑγεία καί προκοπή μαζί μέ τούς χαιρετισμούς πού στέλνει, διευκρινίζουμε ὅτι ὁ Ἀβραάμ Μπεναρόγια, ἔβαλε τήν ὑπογραφή του τό 1918 κάτω ἀπό τό ἱδρυτικό καταστατικό τῆς ΓΣΕΕ. Οἱ συνεργάτες του ἔφυγαν, ὅλοι, ζεῖ μόνο αὐτός. Κι' εἶναι σήμερα 95 χρονῶν!

Στό συνδικαλιστικό Κίνημα ἀναμείχθηκε, γιά πρώτη φορά τό... 1902! Πέρασαν ἀπό τότε 75 ὁλόκληρα χρόνια. Κι' ὁ Ἀβραάμ Μπεναρόγια θυμᾶται. Λές κι' ἦταν χτές. Θυμᾶται, ἀκούει, γράφει μέ σταθερό χέρι καί χωρίς γυαλιά, ἀπόλυτη πνευματική διαύγεια καί κρίση.

Θυμᾶται καί διηγεῖται, καί ζεῖ τά γεγονότα σά νά συνέβηκαν τήν προηγούμενη μέρα.

Σκοπεύει, ὅπως μᾶς εἶπε, νά συμπληρώσει τό κενό τῆς ἱστορίας πού ἔχει γράψει, καλύπτοντας καί τά γεγονότα μεταξύ τῶν ἐτῶν 1918 - 1924.

Σκοπεύει νά γράψει. Δέν βιάζεται, κι' εἶναι μόλις 95 χρονῶν.

Καθώς τόν εἶχα ἀπέναντί μου στό σαλόνι τοῦ σπιτιοῦ του, μέ ἀνηρτημένα γύρω τριγύρω κάδρα ἀπό τήν ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, ἀναλογιζόμουνα ποιές δυνάμεις, ψυχικές ἤ σωματικές, ἔκαναν τό χρόνο νά σταματήσει μπροστά στό φαινόμενο Μπεναρόγιας.

Στά Ἱεροσόλυμα, στό Πανεπιστήμιο ἀλλά καί στό Τέλ Ἀβίβ, στήν «ΧΙΣΤΑΤΡΟΥΤ» ἔψαχναν νά βροῦνε τόν Μπεναρόγια. Τόν εἶχανε χάσει. Κι' ἀπόρησαν πῶς τόν συναντήσαμε ἐμεῖς, μέσα σέ λίγες ὧρες.

Ὅταν τοῦ τηλεφωνήσαμε ἔδειξε ἀνυπομονησία νά μᾶς συναντήσει. Νυχτώσαμε στή Ναζαρέτ καί καθυστερήσαμε, λίγο στό ραντεβοῦ. Μᾶς περίμενε. Μιλάει, πῶς μποροῦσε νά γίνει διαφορετικά, ἄπταιστα τήν Ἑλληνική, καί φυσικά γράφει. Διακριτικά τόν ρωτᾶμε γιά τήν οἰκογενειακή του ζωή.

Παντρεύτηκε γιά δεύτερη φορά τό 1952 σάν ἦλθε στό Ἰσραήλ γιά νά... ξαποστάσει. Ἦταν ἀκόμη νέος, μόλις ἑβδομῆντα χρονῶν. Ἀπόκτησε ἕνα γυιό πού σήμερα εἶναι ἐπιστήμονας. Ἡ γυναίκα του δίπλα μᾶς καμαρώνει κι' ἐξομολογεῖται:

— Εἶναι πράγματι πολύ καλός.

Ἀπό σεβασμό στόν συνομιλητή καί τόν ἄνθρωπο δέν ἐπιχειροῦμε ἀνάλυση ἐκείνου τοῦ «καλός». Τό βλέπουμε ἐξ' ἄλλου. Καί χωριό πού φαίνεται κολαοῦζο δέν θέλει.

Ὑποσχέθηκα στόν συν. Μπεναρόγια νά μεταφέρω τό μήνυμά του. Θεώρησα ὅμως ἀπαραίτητο νά ἐκφράσω καί τόν θαυμασμό μου γιά τόν ἡγέτη πού μπόρεσε νά ἀντέξει στή δοκιμασία τῶν καιρῶν κι' ἀπό τό Τέλ Ἀβίβ νά μᾶς στέλνει πέρα ἀπό τούς χαιρετισμούς του καί μηνύματα αἰσιοδοξίας μέ τό προσωπικό του παράδειγμα.

— Ἡ ζωή συνάδελφοί μου ἀρχίζει στά 72. Στά 95 αἰσθάνεσαι νά γιγαντώνουν οἱ δυνάμεις σου. Ἀγναντεύεις μέ ἀνυπομονησία τό σκαλοπάτι πού σάν τό διαβεῖς φτάνεις στήν ἀρχή τοῦ δεύτερου αἰώνα.

(Ἀπό τήν ἐφημερίδα «Ναυτεργατικός Ἀγών»

Οἱ Ἑβραῖοι τῆς Θεσσαλονίκης

Ὅπως περιγράφεται ἡ ζωή τους στά βιβλία τοῦ Γιοσέφ Νεχαμᾶ

Ἡ Ἰσραηλιτική Κοινότης τῆς Θεσσαλονίκης τιμῶντας τή Μνήμη τῶν προγόνων της, ἐξέδωκε πρόσφατα ἕναν ὀγκώδη τόμο ἀπό 811 σελίδες μέ τούς ἀνέκδοτους δύο τελευταίους τόμους (6ο καί 7ο) τῆς Ἱστορίας τῶν Ἑβραίων τῆς Θεσσαλονίκης τοῦ ἀείμνηστου Γιοσέφ Νεχαμᾶ.

Ἀξίζει νά ἀπευθύνουμε τά πιό θερμά συγχαρητήρια στή διοίκηση τῆς Κοινότητας, γιατί μέ τήν ἔκδοση αὐτή ἔδειξε πώς ξέρει νά τιμᾶ τούς μάρτυρες ἀδελφούς της, καθώς καί τήν τεράστια πνευματική προσφορά ἑνός παγκόσμια ἀναγνωρισμένου ἱστορικοῦ συγγραφέα πού ἀφιέρωσε τή μακρά ζωή του γιά νά διασώσει τή Μνήμη μιᾶς πανάρχαιας, μεγάλης κι ἔνδοξης Κοινότητας.

Ὁ ἀείμνηστος λογοτέχνης, Δάσκαλος κι Ἱστορικός συγγραφέας Γιοσέφ Νεχαμᾶ (1880-1971) εἶχε κάμει ἔργο τῆς ζωῆς του τή συγγραφή τοῦ μνημειώδους ἑφτάτομου ἔργου «Ἱστορία τῶν Ἑβραίων τῆς Θεσσαλονίκης». Πρίν ἀπό τόν πόλεμο πρόλαβε νά ἐκδώσει τούς 4 πρώτους τόμους, πού σήμερα ἀποτελοῦν σπάνιες ἐκδόσεις, γιατί καταστράφηκαν ἤ χάθηκαν σχεδόν ὅλα τά ἀντίτυπα. Τόν 5ο τόμο, τόν ἐξέδωκε τό 1959 καί στά τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του ἐπεξεργαζόταν τούς δύο τελευταίους τόμους στούς ὁποίους τελείωνε τήν καταγραφή τῶν γεγονότων ὡς τό 1940. Δέν πρόλαβε ὅμως νά τούς τελειώσει, τούς ἄφησε σέ σημειώσεις πού μέ τήν φροντίδα τῆς Κοινότητας Θεσσαλονίκης εἶδαν τό φῶς τῆς δημοσιότητας. Τό 1949 ἐκδίδει μαζί μέ τόν ἀξέχαστο Ραββῖνο καί λόγιο Μιχαέλ Μόχλο τό γνωστό τρίτομο «In Memoriam» ὅπου ἱστορεῖ τά τραγικά γεγονότα τοῦ πολέμου καί τό Ὁλοκαύτωμα τῶν Ἑβραίων τῆς Θεσσαλονίκης καί τῆς ἄλλης Ἑλλάδας. Τό «In Memoriam» χάρη στήν ἐκδοτική δραστηριότητα τῆς Κοινότητας Θεσ/νίκης, ἔγινε πλατειά γνωστό μέ τήν ἀνατύπωσή του τό 1973 καί σέ ἑλληνική μετάφραση τό 1974. Ἕνα ἀπό τά κοπιαστικότερα καί μεγαλύτερα ἔργα τοῦ Νεχαμᾶ εἶναι τό Λεξικό τῆς ἱσπανο - εβραϊκῆς διαλέκτου τῶν Ἑβραίων τῆς Θεσ/νίκης πού ἐκδόθηκε ἀπό τό Ἰνστιτοῦτο Arias Montano τῆς Μαδρίτης. Ὁ Νεχαμᾶ ἦταν διευθυντής καί ἐπιθεωρητής τῶν σχολείων τῆς Alliance καί χειρίζονταν μέ θαυμαστή ἱκανότητα τή γαλλική γλώσσα, μιά γλώσσα λογοτεχνική μέ πλούσιες ἀποχρώσεις καί μέ πλουσιώτατο λεξιλόγιο. Στή γαλλική εἶναι γραμμένη κι ἡ Ἱστορία του.

Ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νά προτείνω στήν Κοινότητα τῆς Θεσ/νίκης νά φροντίσει γιά τήν ἀνατύπωση τῶν πρώτων τεσσάρων (1-4) τόμων τῆς Ἱστορίας τοῦ Νεχαμᾶ. Σήμερα εἶναι εὔκολο νά γίνει μέ φωτοτυπικά μέσα. Τά ἐλάχιστα ἀντίτυπα πού ἔχουν διασωθῆ βρίσκονται σκορπισμένα σέ λίγες μεγάλες βιβλιοθῆκες κι εἶναι ἀπρόσιτα ἀκόμα καί στούς μελετητές.

Χρέος ὅλων τῶν μορφωμένων Ἑβραίων πρέπει νά γίνει ὁ πλουτισμός τῆς ἀτομικῆς τους βιβλιοθήκης μέ τήν Ἱστορία τοῦ Νεχαμᾶ.

Ι.Μ.

ΜΝΗΜΕΙΩΔΕΣ ΕΡΓΟ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΕΧΑΜΑ

Στήν ἐφημερίδα «Μακεδονία» (5/3/1978) ἐδημοσιεύθη γιά τήν ἴδια ἔκδοσι τό παρακάτω σημείωμα τοῦ κ. Χρ. Λαμπρινοῦ:

«Ὅταν ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ξεκινοῦσε γιά νά ἀνακαλύψει τήν Ἀμερική ἀπό τά Γάδειρα, τό σημερινό Κάδιξ, μαζί μέ τίς τρεῖς Καραβέλλες του, ἀπέπλεαν ἀπό τό ἴδιο λιμάνι ἄλλα τέσσερα φορτηγά πλοῖα. Ἀλλά τά τελευταῖα ἀκολουθοῦσαν τελείως διαφορετική κατεύθυνση. Ἔπλεαν πρός τήν ἀνατολική Μεσόγειο.

Ὁ Ἀμερικανός ναύαρχος Στιούαρτ, πού γράφει γιά τή συνάντηση αὐτή τῶν τριῶν πλοίων τοῦ Κολόμβου μέ τά τέσσερα φορτηγά τήν ἡμέρα ἐκείνη τοῦ 1492 πού ὁ μεγάλος θαλασσοπόρος ξεκινοῦσε γιά νά ἀνακαλύψει, κατά λάθος, τήν Ἀμερική, περιγράφει καί τό ἀνθρώπινο φορτίο τῶν σκαφῶν αὐτῶν. Ἦταν ὅλοι δυστυχισμένοι καί ταλαιπωρημένοι ἄνθρωποι, ἀποφασισμένοι νά δημιουργήσουν σ' ἄλλες χῶρες μιά νέα ζωή. Ἦταν ὅλοι Ἑβραῖοι ἀπό τήν Ἱσπανία καί τήν Πορτογαλία, πού γιά νά ξεφύγουν ἀπό τούς διωγμούς τῆς Ἱερῆς Ἐξέτασης, κατέφευγαν στά τουρκικά λιμάνια τῆς ἀνατολικῆς Μεσογείου καί ἰδιαίτερα στή Σμύρνη καί τή Θεσσαλονίκη, ὅπου τό Ἰσλάμ στήν Ἀνατολή εἶχε γίνει ἀνεκτικότερο ἀπό τήν παπική τιά-

ρα στήν Ἰβηρική χερσόνησο. Οἱ χρονογράφοι τῆς ἐποχῆς περιγράφουν μέ μελανά χρώματα τούς διωγμούς αὐτούς καί στέκονται ὅλο θλίψη μπροστά στό ταξίδι πρός τό ἄγνωστο ἑκατοντάδων χιλιάδων ἀνθρώπων, πού τό μόνο τους σφάλμα ἦταν ἡ πίστη στή θρησκεία τῶν πατέρων τους. Ὁ συγγραφέας τοῦ ταξιδιοῦ τοῦ Κολόμβου, πού ἀσχολεῖται μέ τήν ἐξερεύνηση ἀπό τή ναυτική καί ναυσιπλοϊκή της πλευρά, ἀναφέρεται μέ ἀγωνία γιά τό μέλλον τῶν ἐξόριστων Ἑβραίων καί γιά τό ἄγνωστο πού ἀντιμετώπιζαν μέ τόν ἐκπατρισμό τους.

Μιά πτυχή ἀπό τότε, ἄγνωστο αὐτό, ἦταν ἡ ἐγκατάσταση περίπου 25.000 Ἑβραίων στή Θεσσαλονίκη, ἕνα ἀπό τά πρῶτα λιμάνια τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. Τήν ἱστορία τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν καί τῶν γενεῶν πού δημιούργησαν στήν πόλη, ἔγραψε ὁ σοφός πρεσβύτης Γιοσέφ Νεχαμᾶ στό πραγματικά μνημειῶδες ἔργο του στή γαλλική «Ἱστορία τῶν Ἰσραηλιτῶν τῆς Θεσσαλονίκης». Μόλις πρίν ἀπό λίγες ἡμέρες κυκλοφόρησαν ὁ 6ος καί ὁ 7ος καί τελευταῖος τόμος τοῦ ἔργου αὐτοῦ, πού εἶναι μοναδικό στό εἶδος του. Δέν μπορεῖ ἴσως τό πολύτιμο αὐτό βιβλίο νά χαρακτηριστεῖ σάν ἱστορία ἐπιστημονική. Δέν ἔχει οὔτε παραπομπές, οὔτε βιβλιογραφία, οὔτε ἴσως καί τήν μεθοδολογική διάταξη μιᾶς ἱστορίας. Ἕνας μάλιστα ἀπό τούς ἱστορικούς τό χαρακτήρισε ὅτι ἔχει μέσα του δημοσιογραφικό στοιχεῖο.

Ὅμως, ἐκεῖνο πού θά μποροῦσε νά λεχθεῖ μέ ἀπόλυτη προσήλωση στήν πραγματικότητα, εἶναι ὅτι «Ἡ ἱστορία τῶν Ἰσραηλιτῶν τῆς Θεσσαλονίκης» ἔχει τήν ψυχή καί τό πνεῦμα ἑνός ὁλόκληρου λαοῦ. Οἱ δύο τελευταῖοι τόμοι καλύπτουν μιά περίοδο ἀπό τό τέλος τοῦ 17ου αἰώνα μέχρι σήμερα καί ἀνιστοροῦν τή ζωή καί τίς δραστηριότητες ὄχι μονάχα τοῦ ἑβραϊκοῦ στοιχείου καί τῆς ἐπίσημης κοινότητάς τους, ἀλλά ὅλης τῆς πόλης, πού ἡ σημασία της φαίνεται ἀπό τό γεγονός ὅτι διοικοῦνταν ἀπό πασᾶ πού εἶχε τρεῖς ἱππουρίδες, δηλαδή ἀπό στρατάρχη, πού σέ ἐξουσία καί σέ κύρος ἔρχονταν ἀμέσως μετά τό σουλτάνο.

Ὁ Γιοσέφ Νεχαμᾶ παρακολουθεῖ στό ἔργο του, τή ζωή καί τά ἐπιτεύγματα τῶν Ἰσραηλιτῶν τῆς Θεσσαλονίκης καί τῆς κοινότητάς τους βῆμα πρός βῆμα ὄχι μόνο μέ μιά ξηρή ἀφήγηση τῆς ἀλληλουχίας τῶν γεγονότων, οὔτε καί ἀπό μιά μόνο σκοπιά. Περιγράφει μέ προσοχή ἀλλά καί μέ γλαφυρότητα τόν ψευτομεσία Σαμπετάι Σεβῆ καί τά κατορθώματά του πού ἐμφανίστηκε στή Σμύρνη καί συνεργάστηκε μέ τούς Τούρκους γιά νά ἀναστατώσει κυριολεκτικά τίς Ἰσραηλινές κοινότητες καί κοινωνίες σ' ὅλη τήν Ἐγγύς Ἀνατολή κατά τό τέλος τοῦ 17ου αἰώνα. Ἀναφέρεται μέ ζωηρότατα χρώματα στό κίνημα τῶν ὀπαδῶν τοῦ Σαμπετάι στή Θεσσαλονίκη καί μετά φτάνει στήν περίοδο τῆς παρακμῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν στήν πόλη αὐτή, ὕστερα ἀπό μιά οἰκονομική ἄνθηση πού τούς εἶχε ἐπιτρέψει νά ἀναδειχθοῦν σέ στοιχεῖο προόδου καί εὐημερίας.

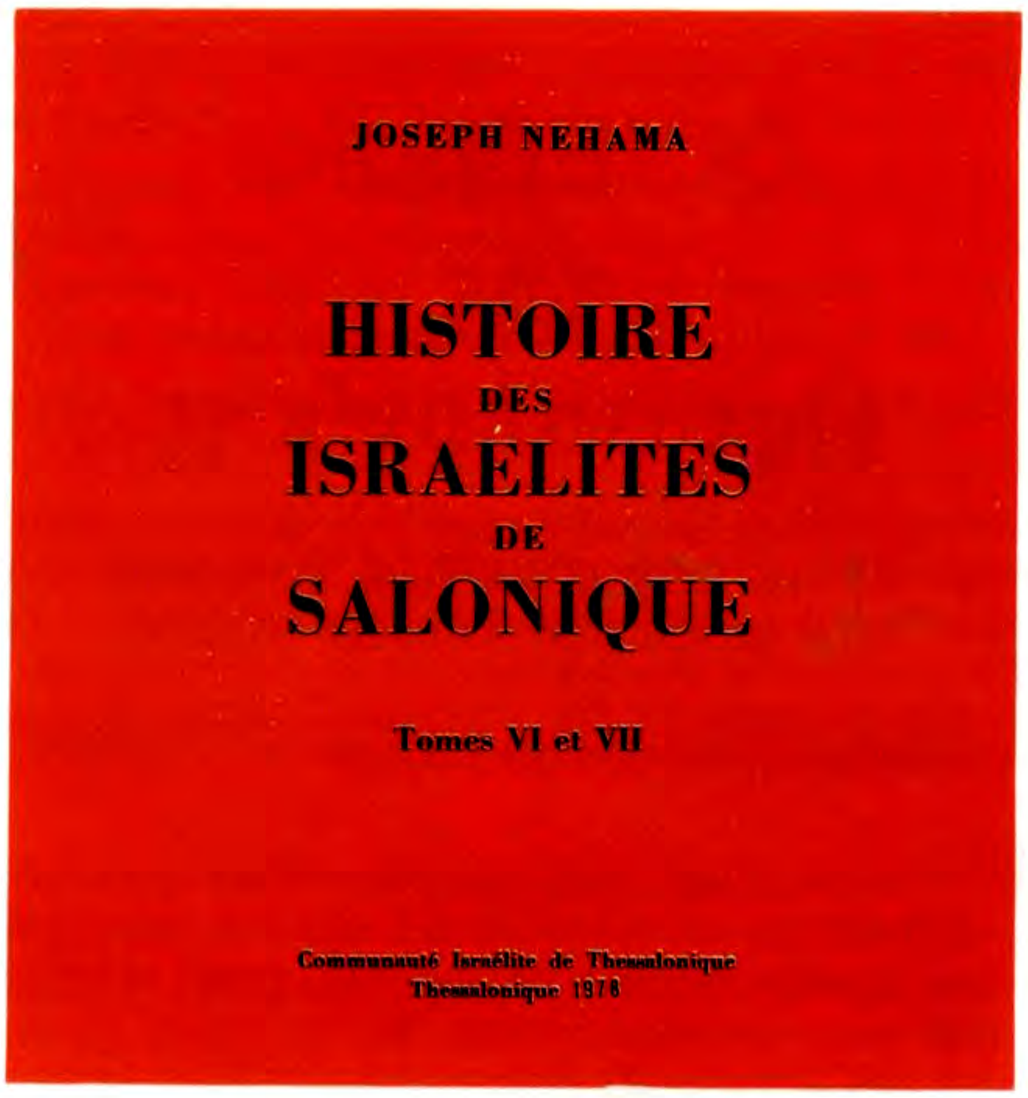

«Κατά τό πρῶτο μισό τοῦ 19ου αἰώνα», γράφει στό 6ο κεφάλαιο τοῦ τόμου, «ὁ ἕλληνας μένει ὁ μεγάλος ἐμπορευόμενος. Κυριαρχεῖ σαφῶς στήν ἀγορά τῆς Θεσσαλονίκης. Καί ὀφείλει τήν ἐπιτυχία του στήν ἀφθονία τῶν προϊόντων πού κομίζουν τά Ἰστιοφόρα ἀπό τή νότιο Ἑλλάδα καί ἀπό τά νησιά. Τήν ὀφείλει ἐπίσης καί στά προϊόντα τῆς μακεδονικῆς ἐπαρχίας πού οἱ παραγωγοί της τούς ἐμπιστεύονται τήν ἀντιπροσώπευσή τους... Δέν ὑπάρχουν ἑβραϊκοί οἶκοι πρώτης τάξεως. Ἀλλά οἱ Ἑβραῖοι εἶναι ἀπαραίτητοι μεσάζοντες». Καί μετά ὅταν προχωρεῖ στό 1870 γράφει: «Ἕλληνες καί Ἑβραῖοι ζοῦν μέ ἐγκαρδιότατες καί στοργικές σχέσεις. Πολλοί κατοικοῦν στίς ἴδιες γειτονιές καί ἔχουν μεταξύ τους οἰκογενειακές σχέσεις. Τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ ἑβραϊκοῦ ἄρρενα πληθυσμοῦ ὁμιλεῖ ἀρκετά τήν ἑλληνική γλώσσα».

Πολύτιμες, ὅμως, εἶναι οἱ πληροφορίες τοῦ συγγραφέα γιά τή δράση καί τήν ἱστορία τῆς Ἰσραηλιτικῆς κοινότητας. Οἱ παρατηρήσεις του πολλές φορές ἔχουν μιά φιλοσοφική γενίκευση, ὅπως: «Ὑπο τήν καθοδήγηση τῶν θρησκευτικῶν της ἀρχηγῶν, ἡ ἑβραϊκή κοινότητα ἀπολαμβάνει μιά πραγματική αὐτονομία πού ἐνισχύει τίς ἰδιάζουσες παραδόσεις της καί τῆς προσδίδει τήν ὄψη μιᾶς θεοκρατικῆς δημοκρατίας. Καί ὅσο ἐπικρατεῖ ὁ διαφωτισμός τόσο ἡ θρησκευτική καί κληρικανιστική ἐξουσία ἐξασθενίζει καί οἱ λαϊκοί ἐπιβάλλονται ὁλοένα καί περισσότερο στούς ραββίνους...». Ὁ ἀείμνηστος συγγραφέας — πέθανε τό 1971 σέ ἡλικία 91 χρονῶν καί τά χειρόγραφα τῶν δύο τελευταίων τόμων τοῦ ἔργου του τά ἐκδίδει ἡ Ἑβραϊκή Κοινότητα — τονίζει ὅτι μέχρι σήμερα δέν ἔχει γραφεῖ ἡ ἱστορία τῶν Ἑβραίων τῆς Θεσσαλονίκης. Ὁ Γιοσέφ Νεχαμᾶ ἔκανε τήν ἀρχή. Εἶναι μιά ἀρχή ἐπιβλητική καί ὅλο γλαφυρότητα πού θυμίζει τό Ζύλ Μισελέ, τό μεγάλο Γάλλο ἱστορικό».

★ ★ ★

ΜΑΪΜΟΝΙΔΗΣ:
Ἕνα φωτισμένο ἑβραϊκό πνεῦμα

«Ἀπό τόν Μωυσῆ ὡς τόν Μωϋσῆ, κανείς δέν ὑπῆρξε σάν τόν Μωϋσῆ». Μ' αὐτά τά λόγια ἔδειχναν οἱ σύγχρονοι τοῦ Μυϋσῆ Ben Maimon τήν ἐκτίμησή τους γι' αὐτόν τόν μεγάλο σοφό, φιλόσοφο, γιατρό καί δάσκαλο, καί μέχρι τίς μέρες μας οἱ λέξεις αὐτές διατηροῦν τήν ἀξία τους.

Ὁ 11ος καί 12ος αἰῶνας εἶναι οἱ πιό φωτεινοί ἀνάμεσα στή χρυσή ἐποχή τῆς Ἑβραϊκῆς δημιουργίας στήν Ἱσπανία. Ἔζησαν ἄνθρωποι διάσημοι ὅπως ὁ Solomon Ibn Gabirol, ὁ Yehouda Halevi, ὁ Abraham Ibn Ezpa, καί πολλοί ἄλλοι. Ὁ μεγαλύτερος ἀνάμεσά τους ἦταν ὁ Μωϋσής Μπέν Μαϊμόν, πιό γνωστός ὡς Μαϊμονίδης. Στήν ἑβραϊκή Ἱστορία εἶναι ἐπίσης γνωστός σάν Rambam. Εἶναι ὁ συνδυασμός τῶν λέξεων Rabenou Moche Ben Mamon.

Ὁ Μαϊμονίδης γεννήθηκε στήν Cordoba τῆς Ἱσπανίας στίς 14 τοῦ μῆνα Nissan τό ἔτος 4895, δηλαδή τό 1135 μ.Χ. Ἡ Ἱσπανία στίς μέρες του ἀποτελοῦσε μέρος τῆς μεγάλης Μουσουλμανικῆς αὐτοκρατορίας. Ὁ πατέρας του, ὁ Maimon Ben Joseph ἦταν ἕνας DAYAN, δηλαδή δικαστής στή Ραββινεῖα τῆς Cordoba, καί ὁ ἴδιος γυιός καί ἐγγονός Dayan. Ἦταν μία οἰκογένεια σοφῶν καί ἀρχηγῶν κοινοτήτων. Ὁ πατέρας του τοῦ δίδαξε τήν Βίβλο καί τό TALMUD. Ἐπίσης πῆρε μία πολύ σημαντική μόρφωση σέ μαθηματικά, φυσικές ἐπιστῆμες, ἀστρονομία, ἰατρική καί φιλοσοφία.

Τό 1148, ὅταν ὁ Μυωσής ἔκλεισε τά 13 του χρόνια, ἡ φανατική αἵρεσις τῶν Ἀλμοχαδῶν κατέκτησε τήν Cordoba. Σάν φυσική συνέπεια ἄρχισαν οἱ θρησκευτικοί κατατρεγμοί. Ὅσοι δέν ἦταν Μωαμεθανοί ἔπρεπε ἤ νά ἀσπαστοῦν τόν Ἰσλαμισμό, ἤ νά μεταναστεύσουν. Ὁ Μαϊμόν ἐγκατέλειψε τήν Cordoba μέ τήν οἰκογένειά του καί γιά καμμιά δεκαριά χρόνια ἔχουμε χάσει τά ἴχνη τους καθώς περιπλανῶνται στήν Ἱσπανία, ὥς τό 1160 πού τελικά ἐγκαθίστανται στό Fez στό Μαρόκκο, ὅπου ὁ Rabbi Maimon ἔγινε Ραββῖνος τῆς κοινότητος. Ἔμειναν ἐκεῖ μερικά χρόνια προτοῦ ἀναγκασθοῦν νά ξαναφύγουν, κυνηγημένοι πάλι ἀπό θρησκευτικές μισαλλοδοξίες. Μέσα σ' αὐτές τίς περιπετειώδεις περιπλανήσεις «ταξιδεύοντας στούς δρόμους καί σέ φουρτουνιασμένες θάλασσες μέ τό μυαλό ταραγμένο», ὅπως γράφει ὁ ἴδιος, ὁ νεαρός Μωϋσής, συνεχίζει καί θέτει στερεές βάσεις στίς σπουδές του. Καθώς πολλοί Ἑβραῖοι εἶχαν ἀσπαστεῖ τόν Ἰσλαμισμό καί οἱ συνειδήσεις τους τούς τυραννοῦσαν, γράφει τό γράμμα τῆς παρηγοριᾶς, προτρέποντάς τους νά μεταναστεύσουν σέ ἄλλες χῶρες ὅπου θά εἶναι ἐλεύθεροι ἄνθρωποι. Καί σάν τελευταῖο ἀποκούμπι ἡ χώρα τοῦ Ἰσραήλ παραμένει ἀνοιχτή γι' αὐτούς ὅπως γιά ὅλους τούς Ἑβραίους.

Ἀρχίζει τό τεράστιο ἔργο του «Σχόλιο ἐπί τῆς Michna» καί συνεχίζει τίς γενικές σπουδές του, ἰδιαίτερα στήν ἰατρική. Στά ἰατρικά δοκίμιά του συχνά ἀναφέρεται στήν πεῖρα πού ἀπέκτησε, ζώντας στήν Β. Ἀφρική. Σέ διάφορα γράμματα πατέρα καί γυιοῦ, βλέπουμε ὅτι οἱ θρησκευτικοί διωγμοί ἀρχίζουν καί στό Μαρόκκο, καί οἱ δυό τους πρεσβεύουν ὅτι ὅποιος δέχεται τό διωγμό καί περιμένει χωρίς νά ἀντιδρᾶ εἶναι ἁμαρτωλός, Ὁ καθένας πρέπει νά ὑπερασπίζεται τήν πίστη του καί μέ ὅσα φτωχά μέσα διαθέτει νά φεύγει τό γρηγορώτερο γιά μιά ἐλεύθερη χώρα. Πιστοί στίς πεποιθήσεις τους ὁ Μαϊμόν καί ἡ οἰκογένειά του φεύγουν γιά τούς Ἁγίους Τόπους πού τότε ἦταν κάτω ἀπό τήν κατοχή τῶν σταυροφόρων. Ἀλλά καί ἐκεῖ οἱ συνθῆκες δέν τούς ἐπέτρεπαν νά μείνουν, καί φθάνουν στήν Αἴγυπτο. Ἐγκαθίστανται στό Fostat, συνοικία τοῦ παλιοῦ Καΐρου, ὅπου λίγο μετά τόν ἐρχομό τους ὁ Rabbi Maimon πεθαίνει. Καταφέρνουν ἐπιτέλους νά ζήσουν μερικά ἤρεμα χρόνια. Ὁ Μυωσής ἀφιερώνεται τελείως στό ἔργο του καί ὁ ἀδελφός του Δαϋίδ, ὁ ὁποῖος ἐμπορεύεται πολύτιμους λίθους, συντηρεῖ τήν οἰκογένεια.

Ἀλλά σ' ἕνα ἀπό τά ταξίδια του στόν Ἰνδικό ὠκεανό, ὁ Δαϋίδ πεθαίνει σ' ἕνα ναυάγιο. Ὅλη του ἡ περιουσία, καθώς καί χρήματα ἄλλων ἐξαφανίστηκαν. Τό βάρος ὅλης τῆς οἰκογενείας, καθώς καί τῆς χήρας καί τῶν δύο παιδιῶν τοῦ Δαϋίδ, πέφτει στούς ὤμους τοῦ Μυωσῆ. Ἀπελπισμένος

Ἡ παραδοσιακή τοποθεσία τῆς γεννήσεως τοῦ Μαϊμονίδη - Κόρδοβα, Ἱσπανία.

Ἀναμνηστική ἔκδοση τῶν Ἱσπανικῶν καί Ἰσραηλινῶν Ταχυδρομείων γιά τόν Μαϊμονίδη.

αὐτός προσπαθεῖ νά ἀντιδράση καί νά βρῆ ἕναν τρόπο νά βγάλη χρήματα. Ἀρνεῖται νά μεταχειριστεῖ τίς θρησκευτικές του γνώσεις γιά κερδοσκοπία, ἀρνεῖται νά γίνη «ἐπαγγελματίας» Ραββῖνος. Τελικά, ἡ ἰατρική θά τόν βγάλη ἀπό τό ἀδιέξοδο. Ἡ φήμη του ἁπλώνεται ταχύτατα καί ὁ Βεζύρης τοῦ Σουλτάνου Σαλαδίν τόν προσλαμβάνει ὡς γιατρό τῆς αὐλῆς ὅπου καί θά μείνη γιά εἴκοσι χρόνια. Λέγεται ὅτι ἐντός ὀλίγου ἦταν τόσο διάσημος ὥστε νά ζητήση τίς ὑπηρεσίες του ὁ Ριχάρδος ὁ Λεοντόκαρδος ὅταν βρέθηκε στούς Ἁγίους Τόπους σέ μιά σταυροφορία. Αὐτά ἦταν τά πιό παραγωγικά χρόνια τῆς ζωῆς του. Καθώς ἡ πρώτη του γυναίκα εἶχε πεθάνει νέα, στήν Αἴγυπτο ξαναπαντρεύτηκε. Ἀπό τόν γάμο του αὐτόν ἀπέκτησε ἕνα γυιό, τόν Ἀβραάμ, στήν μόρφωση καί στό μεγάλωμα τοῦ ὁποίου ἀφοσιώθηκε μέ πολλή ἀγάπη.

Ὁ Μωυσής ἔγινε ἀρχηγός τῆς κοινότητος τοῦ Fostat, μία θέση πολύ τιμητική ἀλλά πού τοῦ ἔπαιρνε πολύ χρόνο. Ἡ ἐπιρροή καί οἱ γνώσεις του ἄρχισαν νά διαδίδονται σέ ὅλον τόν Ἑβραϊσμό. Ἰδιῶτες καί κοινότητες ἄρχισαν νά ζητοῦν τή γνώμη του τήν ὁποία ἔδινε ἀφειδῶς ἀπό τούς πλούσιους ὡς τούς φτωχούς. Ἔτσι ἄρχισε μία τεράστια ἀλληλογραφία, ὀνομαζόμενη Responsa, καί τά γράμματα πού σώζονται εἶναι σωστά δοκίμια σέ διάφορα θέματα θρησκείας καί φιλοσοφίας. Σέ ἕνα γράμμα του στό φίλο του καί μεταφραστῆ του Samuel Yehouda ibn Tibbon, περιγράφει τήν ζωή του στό Fostat.

«Ἡ μέρα μου περνάει μέ τόν ἑξῆς τρόπο: Ἡ κατοικία μου εἶναι στό Fostat καί ὁ Σουλτάνος κατοικεῖ στό Κάιρο. Οἱ ὑποχρεώσεις μου στόν Σουλτάνο μέ ἀναγκάζουν νά τόν ἐπισκέπτομαι κάθε μέρα καί νά ἐξετάζω τόν ἴδιο καί τήν αὐλή του στήν παραμικρή ἀδιαθεσία, πρᾶγμα πού μέ ἀπασχολεῖ σχεδόν ὁλόκληρη τήν ἡμέρα. Γυρίζω λοιπόν τό ἀπόγευμα στό Fostat κατακουρασμένος καί βρίσκω ἕνα ἄλλο πλῆθος νά μέ περιμένη. Μετά ἀπό ἕνα σύντομο γεῦμα, τό μοναδικό μέσα σέ 24 ὧρες, ἀσχολοῦμαι μέ τούς ἀσθενεῖς μου μέχρι ἀργά τήν νύχτα. Κατά συνέπεια κανένας Ἑβραῖος δέν μπορεῖ νά ἔχη μία ἰδιαίτερη συνάντηση μαζί μου παρά μόνον τό Σάββατο. Τότε τό συμβούλιο μέ ἐπισκέπτεται μετά τήν πρωϊνή λειτουργία, καί τούς δίνω ὁδηγίες γιά ὅλη τήν ἑβδομάδα. Μελετοῦμε μαζί σχεδόν ὅλη τήν ἡμέρα. Ἔτσι ἐξοντωτικά περνάει ἡ ζωή μου».

Μέσα σ' αὐτήν τήν φοβερά ἐνεργητική ἰδιωτική καί ἐπαγγελματική ζωή του, τελειώνει τό «Σχόλιο ἐπί τῆς Michna» πού ἑβραϊκά ὀνομάστηκε Maor, δηλαδή Φώτιση. Ἐπίσης τά δύο τεραστίας σημασίας ἔργα του, γιά τά ὁποῖα θά μιλήσουμε ἀργότερα, τήν Michneh Torah καί τόν «Ὁδηγό τῶν Περιπεπλεγμένων».

Προτοῦ προχωρήσω σ' αὐτά τά ἔργα του, πρέπει νά προσθέσω κάτι γιά τά γράμματά του. Ὁ Ἄραβας κυβερνήτης τῆς Ὑεμένης ὀργάνωσε μία θρησκευτική ἐκστρατεία ἐναντίον τῶν Ἑβραίων, δίνοντάς τους ὡς μόνη διέξοδο ἢ νά ἀσπαστοῦν τόν Ἰσλαμισμό ἢ τόν θάνατο. Πολλοί βεβαίως ὑπέκυψαν καί ἀνάμεσα σ' αὐτούς ξεπήδησε, βρίσκοντας εὐκαιρία τίς σκοτεινές μέρες πού ἐπικρατοῦσαν τότε, ἕνας ψευτο-Μεσσίας, ὁ ὁποῖος ἐκμεταλλευόμενος τήν ἀπελπισία τους κήρυττε τόν ἐρχομό τῆς Μεσσιανικῆς ἐποχῆς. Ἀπελπισμένοι οἱ Ἑβραῖοι τῆς Ὑεμένης στράφηκαν στόν Μαϊμονίδη ὁ ὁποῖος ἔγραψε τήν «Ἐπιστολή στήν Ὑεμένη» - Iggeret Teiman - καί ζήτησε νά μοιραστοῦν ἀντίγραφα σέ ὅλες τίς κοινότητες τῆς Ὑεμένης. Γραμμένη ἁπλά, προσιτή σέ ὅλους, ἄντρες, γυναῖκες, παιδιά, ἐπιστοῦσε τήν προσοχή τους σ' αὐτήν τήν νέα ἐπίθεση τοῦ Χριστιανισμοῦ καί τοῦ Ἰσλαμισμοῦ. Αὐτές οἱ δοκιμασίες, ἔλεγε, ἦταν σταλμένες γιά νά δοκιμάσουν τούς Ἑβραίους καί ἦταν πιό ἐπικίνδυνες ἀπό τά ξίφη καί τή γοητεία τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἔτσι ὁ ψευτο-Μεσσίας ἀπορρίφθηκε ἀπό ὅλους. Ἡ ἐπίδραση τοῦ γράμματος ἦταν πολύ δυνατή. Καθώς ὁ Μαϊμονίδης εἶχε συνηγορήσει ὑπέρ τους, καί τούς εἶχε ξελαφρώσει λίγο ἀπό τούς βαρεῖς φόρους πού πλήρωναν, οἱ Ὑεμενῖτες, γεμᾶτοι εὐγνωμοσύνη, εἰσήγαγαν στό Kaddish μία προσευχή γιά τήν ζωή τοῦ δασκάλου τους Μωυσῆ Μπέν Μαϊμόν.

Σέ ἕνα ἄλλο δημόσιο γράμμα του, σέ ἀντίθεση μέ τήν ἰδιωτική του ἀλληλογραφία, ἀπαντάει μέ ἐνόχληση σέ ὁρισμένες κατηγορίες πού ἔγιναν εἰς βάρος του. Τόν κατηγόρησαν ὅτι στήν Mishneh Torah ἀρνεῖται ἢ τουλάχιστον δέν ἀναφέρει τή θεωρία τῆς προσωπικῆς ἢ μᾶλλον σωματικῆς ἀναστάσεως ἡ ὁποία ἦταν μέσα στά σημαντικά πιστεύω στούς ἑβραίους τῆς ἐποχῆς του. Πράγματι, ἴσως μία ἀντικειμενική ἐξέταση τοῦ ἔργου του νά ὁδηγῆ σ' αὐτό τό συμπέρασμα. Ὁ Μαϊμονίδης διαμαρτύρεται ὅτι εἰσήγαγε τήν θεωρία αὐτή ὡς 13η ἀρχή τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας, ἀλλά στήν Mishneh Torah ἡ ἔμφαση δίνεται στήν ἀθανασία τῆς ψυχῆς καί ὄχι στήν ἀτομική σωματική ἀνάσταση. Γεγονός εἶναι πάντως, ὅτι ἡ Ἱστορία τῆς ἀναστάσεως καί τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς δημιουργοῦσε φοβερές ἀντιθέσεις. Γιά τόν Μαϊμονίδη ἀνάσταση σήμαινε ἀθανασία τῆς ψυχῆς. Γράφει δέ σέ ἕνα γράμμα του τά ἑξῆς: «Ρωτῶ τόν ἀνόητο πού ἐπιμένει ὅτι ἡ ψυχή θά γυρίση στό νεκρό σῶμα καί ὅτι προορίζονται γιά τό ἱερό χῶμα τοῦ Ἰσραήλ. Σέ ποιό σῶμα θά γυρίση ἡ ψυχή; Ἐάν εἶναι τό σῶμα ἀπό τό ὁποῖο ἀποσπάστηκε, αὐτό πρό πολλοῦ ἔγινε χῶρα καί σκουλήκια. Στό μέρος πού θάφτηκε ἢ χτίστηκε σπίτι, ἢ φύτρωσαν ἀμπέλια καί ἔχουν πρό πολλοῦ πλέον χαθεῖ τά ἴχνη τοῦ νεκροῦ; Ἐάν, δέ, ἡ ψυχή πρόκειται νά ὑπάρξη ξανά σέ ἄλλο σῶμα τό ὁποῖο θά δημιουργήση ὁ Θεός, τότε θά εἶναι ἕνας ἄλλος ἄνθρωπος, ἕνα νέο δημιούργημα. Πῶς μποροῦμε λοιπόν νά μιλήσουμε γιά ἀνάσταση, καί γιά ἀνταμοιβή τοῦ Θεοῦ, γιά ἕνα νέο ὄν πού δέν ἔχει ἀκόμη δημιουργήσει τίποτα;»

Πιθανόν ἡ διαμάχη νά μήν ξεκίνησε ἀπό προσωπικές ἀντιπάθειες καί ζήλειες διότι ξεκίνησε ἀπό τήν Ὑεμένη καί τήν Προβηγκία, ἐπαρχίες πού τόν ἐθαύμαζαν. Τό θέμα πάντως κράτησε ἀρκετά καί γράφτηκαν πολλά γι' αὐτό.

➡ Ὁ Μαϊμονίδης ἦταν ὁ πρῶτος Ἑβραῖος τοῦ ὁποίου τά γράμματα σώζονται. Δυναμικά καί ζωντανά τά γράμματα ἄλλαζαν τόνο καί πλησίαζαν ἀνάλογα τόν παραλήπτη τους. Ἀλλά προπαντός ἀλλάζουν τήν ἐντύπωση τοῦ αὐστηροῦ καί μοναχικοῦ διανοούμενου πού ἔχουμε ἀπό τά ὑπόλοιπα ἔργα του. Μετά ἀπό χρόνια παραγωγικῆς δουλειᾶς καί μελέτης, ὡς κεφαλή τῆς κοινότητος, ὅπου εἰσήγαγε πολλές καινοτομίες, ὁ Μαϊμονίδης πέθανε τό 1204 σέ ἡλικία 70 χρονῶν. Τόν ἔθαψαν στούς Ἁγίους Τόπους. Ὁ θάνατός του ἦταν ἕνα πένθος γενικό γιά τόν ἑβραϊσμό, καί ὁ τάφος του στήν Τιβεριάδα εἶναι ὡς τίς μέρες μας τόπος προσκυνήματος. Στό Fostat κηρύχθηκε πένθος τριῶν ἡμερῶν ἀπό Ἑβραίους καί Μωαμεθανούς.

Ἡ ἐπιρροή τοῦ Μαϊμονίδη στήν μετάπειτα ἐξέλιξη τοῦ Ἑβραϊσμοῦ εἶναι ἀνυπολόγιστη. Κανείς πνευματικός ἡγέτης τῶν Ἑβραίων στήν μετά-Ταλμουδική ἐποχή δέν εἶχε ἐπιδράσει τόσο πολύ, τόσο τή δική του ὅσο καί τίς μετέπειτα γενιές. Παρ' ὅλες τίς μεγάλες ἀντιθέσεις πού ξεσήκωσαν οἱ φιλοσοφικές του ἀπόψεις, τελικά ὅλοι τόν ἀνέφεραν σάν πηγή ἐμπνεύσεως. Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι ὅταν κατηγόρησαν ἕναν λογοτέχνη γιά τήν συμπάθειά του στήν Ἑλληνική φιλοσοφία, ἀπάντησε ὅτι ἡ κυριώτερη πηγή του ἦταν ὁ Μαϊμονίδης, σάν αὐτό νά ἦταν ἀρκετό γιά νά τόν ἀποδεχτοῦν.

Πιθανόν τό τεράστιο κῦρος του ὡς μελετητῆ τῶν γραφῶν, ἔκανε δεκτές καί τίς φιλοσοφικές του ἀπόψεις ἀκόμη

καί σ' αὐτούς πού τόν πολεμοῦσαν. Ἡ ἐποχή του ὑπῆρξε πολύ δογματική καί ἀμετακίνητη στίς ἀπόψεις της. Ἀναφέρω ἕνα παράδειγμα:

➡ Ἡ θεωρία τῆς μή σωματικῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία σήμερα εἶναι παραδεκτή ἀπό ὅλους, τότε ἦταν μία ἐπαναστατική θεωρία πού πρέσβευαν μόνον μερικοί στοχαστές καί φιλόσοφοι. Πολλά γράφηκαν γιά τήν δυναμική ἀντιμετώπιση τοῦ θέματος ἀπό τόν Μαϊμονίδη. Χάρις σ' αὐτόν ἐνώθηκε τό θρησκευτικό δίδαγμα τῆς ἑβραϊκῆς θρησκείας μέ τό φιλοσοφικό.

Μιά ματιά τώρα στό ἔργο του: Τό «Σχόλιο ἐπί τῆς Michna» ἔγραψε, ὅπως εἴδαμε, σέ ἡλικία 23 χρονῶν. Ἀσχολεῖται μέ τήν ἠθική συμπεριφορά καί πρεσβεύει, ἄν τό τοποθετήσουμε μέ ἑλληνικό ρητό «τό πᾶν μέτρον ἄριστον». Ἄλλωστε ἡ ἀριστοτελική φιλοσοφία εἶχε ἐπηρεάσει βαθύτατα τόν Ἑβραῖο μελετητή, ὁ ὁποῖος ἔβρισκε ὅτι οἱ θεωρίες τῶν ραββίνων καί τῶν φιλοσόφων εἶχαν πολλά κοινά σημεῖα.

Στίς 13 θεωρίες τῆς πίστης ὑπογράμμιζε ξανά τήν ἑνότητα καί πνευματικότητα τοῦ Θεοῦ, τῆς Θείας δίκης, τῆς ἐλεύθερης ἐκλογῆς τῆς πίστης μας καί τῆς αἰώνιας ἀλήθειας τῆς Thorah. «Ἡ ψυχή, γράφει, ὅπως τό σῶμα μπορεῖ νά εἶναι ὑγιής ἤ ἄρρωστη. Εἶναι ὑγιής ὅταν τείνει πάντα πρός τό καλό. Καί εἶναι ἄρρωστη ὅταν ἐπιθυμῆ τό κακό. Ἔτσι λοιπόν ὅσοι εἶναι πνευματικά ἀσθενεῖς φαντάζονται ὅτι τό κακό εἶναι καλό καί τό καλό κακό».

➡ Ἡ «Mishneh Torah» εἶναι ἕνα ἔργο χωρισμένο σέ 14 τόμους καί ὁ κάθε τόμος ἀντιπροσωπεύει μία διαφορετική κατηγορία τῆς ἑβραϊκῆς νομοθεσίας. Στοιχειωθετεῖ συστηματικά τό Talmud ὁλόκληρο καί τήν χαλακιστική μετά-Ταλμουδική λογοτεχνία. Εἶναι ἔργο γραμμένο στά ἑβραϊκά. Περιλαμβάνει ἐπίσης σκέψεις καί ἠθικούς κανόνες πού δίδαξαν οἱ σοφοί μας, ὅπως ἐπίσης συζητήσεις σέ ἐπιστημονικά θέματα καί σπανίως προσωπικές φιλοσοφικές του τοποθετήσεις πού ἀνέπτυξε ἀργότερα ἐκτενέστερα στό μεγαλύτερο του ἔργο, τόν «Ὁδηγό τῶν Περιπεπλεγμένων». Πρόσεξε ἀφάνταστα νά ἐκθέση καί τοποθετήση σωστά τόν Ἰουδαϊκό νόμο χωρίς νά ἀναφέρη σχεδόν καθόλου τήν γνώμη του. Μέ πολλή ἐπιφύλαξη δίνει δικές του ἐξηγήσεις ἐκεῖ ὅπου τό Ταλμούδ δέν προχωρεῖ ἀρκετά. Ἀκόμη καί ὅταν δέν συμφωνεῖ, γιατί ὡς γιατρός ἔχει μία πιό σωστή καί πολλές φορές πιό ἐξελιγμένη στάση, λέει ὅτι ὁ νόμος πρέπει νά ἐφαρμόζεται. Στό μόνο πού εἶναι ἀνένδοτος εἶναι στίς μαγεῖες καί στά δαιμόνια. Ἀφοῦ πιστά περιγράφει τόν Ταλμουδικό νόμο σχετικά μ' αὐτό, προσθέτει: «Αὐτά ὅλα εἶναι ψευτιές καί ὑποκρισίες καί δέν ταιριάζει στόν σύγχρονο Ἑβραϊκό λαό, πού εἶναι ἔξυπνος καί σοφός νά πιστεύη ὅτι εἶναι πραγματικά. Ὅλα αὐτά εἶναι γιά ἀνώριμους καί ἀμόρφωτους ἀνθρώπους».

Τό ἔργο ἔγινε εὐρύτατα γνωστό καί μεταφράστηκε σέ πολλές γλῶσσες γιά Ἑβραίους ἄλλων χωρῶν. Ὅπως ἦταν φυσικό ξεσήκωσε πολλές ἀντιδράσεις. Οἱ σοφοί φοβόνταν ὅτι οἱ σπουδαστές θά ἀπομακρύνονταν ἀπό τήν πηγή τῆς ἐμπνεύσεως, τό ἴδιο τό Ταλμούδ. Ἐπίσης, τόν κατηγόρησαν ὅτι διάλεγε ἀνάμεσα στίς θεωρίες τῶν σοφῶν αὐτές πού τοῦ ταίριαζαν περισσότερο καί δέν ἀνέφερε ποτέ βιβλιογραφικά σημειώματα γιά νά μποροῦν νά ἐλέγξουν τήν αὐθεντικότητα τῶν ἀπόψεών του. Σέ γράμματά του ὁ Μαϊμονίδης ἀπολογούμενος γράφει ὅτι σκοπός του δέν εἶναι ἡ ἀπομάκρυνση ἀπό τό Ταλμούδ, ἀλλά ἡ ἀπλοποίησή του, καί ὅτι δέν ἀναφέρει τίς πηγές του γιά λόγους συντομίας. Σκόπευε νά γράψη ἕνα ἔργο ἀναφέροντας τίς πηγές του, ὄνειρο πού δέν πραγματοποίησε ποτέ.

➡ Τό ἔργο «Mishneh Torah» γράφτηκε γιά τόν ἄνθρωπο πού πιστεύει, ἀκράδαντα ἀνάμεσα στίς ἀντιθέσεις τοῦ νόμου καί τῆς φιλοσοφίας, καί σκοπός του εἶναι νά τοῦ διδάξη πῶς νά ζήση σύμφωνα μ' αὐτόν τόν νόμο. Στόν «Ὁδηγό τῶν περιπεπλεγμένων», ὅπως μᾶς λέει καί τό ὄνομα, γράφει γι' αὐτούς πού παραπαίουν ἀνάμεσα στίς τόσες πολλές θεωρίες, πού ἡ πίστη τους εἶναι ἀδύνατη καί μπερδεμένη. Γι' αὐτούς πού μελετῶντας τήν φιλοσοφία βρέθηκαν χαμένοι μέσα στίς διφορούμενες ἔννοιες της. Μέ τήν βοήθεια τῆς γνώσης καί τῆς λογικῆς, προσπαθεῖ νά τούς ὁδηγήση ξανά στόν παραδοσιακό ἑβραϊσμό, γι' αὐτό καί τά δύο ἔργα ἔχουν ἀντιθέσεις μεταξύ τους.

Παραδοσιακό πορτραῖτο τοῦ Μαϊμονίδη ἀπό τόν «Thesaurus Antiquitatum Sacrarum», τοῦ Ugolinu, Βενετία 1744.

«Ὅταν πρόκειται, γράφει, διδάσκοντας μία ἀλήθεια, νά εὐχαριστήσω ἕναν ἔξυπνο ἄνθρωπο καί νά δυσαρεστήσω ἕνα πλῆθος ἡλίθιους, χωρίς δισταγμό θά ἀπευθυνθῶ στόν ἔξυπνο ἀγνοώντας τήν καταδίκη τῶν πολλῶν». Βασικό στό πλησίασμά του στούς ἀναγνῶστες του, ἦταν ἡ διαίρεσις τῶν ἀνθρώπων σέ δύο ὁμάδες. Μία «Elite» διανοουμένων πού, χρησιμοποιώντας τήν λογική τους μποροῦσαν νά ἀντιληφθοῦν μέ ἀποδεικτικά ἐπιχειρήματα, καί τά πλήθη πού, χρησιμοποιώντας τήν φαντασία καί τήν διαίσθησή τους, μποροῦσαν νά καταλάβουν μέ πειστικά ἐπιχειρήματα. Ἔτσι καί τά ἔργα του χωρίζονται σέ δύο κατηγορίες. ὁ «Ὁδηγός τῶν περιπεπλεγμένων» φιλοσοφικό δύσκολο ἔργο, ἀπευθυνόταν στούς λίγους εἰδήμονες, ἐνῶ τά ἄλλα ἔργα του ἦταν γιά τό πλατύ κοινό.

Ὁ Μαϊμονίδης ὑπῆρξε, κατά γενικήν ὁμολογίαν, ὁ πιό σημαντικός Ἑβραῖος φιλόσοφος τοῦ Μεσαίωνα καί ὁ «Ὁδηγός τῶν Περιπεπλεγμένων» εἶναι τό πιό σημαντικό ἔργο του. Στίς φιλοσοφικές του θέσεις ὁ Μαϊμονίδης ἦταν ἐπηρεασμένος ἀπό τήν Ἀριστοτελική φιλοσοφία καί ἦταν αὐτός πού τοποθέτησε τήν Μεσαιωνική ἑβραϊκή φιλοσοφία σέ μία σταθερή Ἀριστοτελική βάση. Ἡ δέ πολιτική του ἐπηρεαζόταν φανερά ἀπό τόν Πλάτωνα. Δέχεται τήν νεοπλατωνική θεωρία ὅτι τό κακό δέν εἶναι μία ἀρχή ἀνεξάρτητη, ἀλλά μᾶλλον ἡ στέρηση, ἡ ἀπουσία τοῦ καλοῦ. Ἦταν ἀναγκασμένος, ὅπως πολλοί φιλόσοφοι, νά υἱοθετήση αὐτήν τήν ἄποψη διότι διαφορετικά θά ἀρνιόταν τήν μοναδικότητα καί παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ. Ὑπάρχουν τρία εἴδη κακοῦ, ἔλεγε, φυσικές συμφορές ὅπως πλημμῦρες καί σεισμοί πού ὁ ἄνθρωπος δέν μπορεῖ νά ἐλέγξη, κοινωνικές συμφορές ὅπως πόλεμοι, καί τέλος προσωπικές συμφορές ὅπως τά διάφορα ἀνθρώπινα ἐλαττώματα καί εἶναι πράγματα πού ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά ἐλέγξη. Οἱ φυσικές συμφορές εἶναι πιό σπάνιες, ἄρα ἡ πλειονότης τῶν συμφορῶν στόν κόσμο προέρχονται ἀπό τόν ἴδιο τόν ἄνθρωπο καί μπορεῖ νά ἐπέλθη γιατριά μέ τήν κατάλληλη προπαίδεια. Ἐπίσης ἰσχυρίζόταν, ἐνάντια σ' αὐτούς πού ἐπιμένουν ὅτι ὁ κόσμος εἶναι κακός, ὅτι κοιτάζοντάς τον πιό πλατιά καί

ὄχι στενά στίς προσωπικές ἔννοιες καί δυστυχίες, ὁ κόσμος σάν σύνολο εἶναι καλός.

Θεωρεῖται ὁ φιλόσοφος πού προσπάθησε νά ἐναρμονίση τό δίδαγμα τῆς θρησκείας μέ τίς ἀρχές τῆς φιλοσοφίας.

Ὅσο ὅμως ἦταν μεγάλος φιλόσοφος, ἄλλο τόσο ἦταν καί πολύ καλός γιατρός. Διάβαζε σέ Ἀραβικές μεταφράσεις ἔργα Ἑλλήνων γιατρῶν καί δίδασκε σέ πολυάριθμους μαθητές μεταξύ τῶν ὁποίων καί ὁ γυιός του Ἀβραάμ. Ξεχώριζε τήν ἰατρική σέ τρία μέρη: Στήν προληπτική ἰατρική, στήν θεραπεία τῶν ἀρρώστων καί στήν φροντίδα τῆς ἀνάρρωσης καθώς καί τῶν ἀναπήρων καί γέρων. Ἡ ἰατρική του, βασισμένη στόν Ἱπποκράτη εἶχε λογικές, ἐπιστημονικές βάσεις. Διαφωνοῦσε σφοδρά μέ τά μάγια, τά βοτάνια καί τίς πρακτικές λαϊκές λύσεις. Ἐνθάρρυνε τούς μαθητές του στήν ἔρευνα καί στά πειράματα καί ὄχι στήν τυφλή παραδοχή τῶν κανόνων. Ὁ γιατρός ἔπρεπε νά γνωρίζη τήν γενική κατάσταση τοῦ ἀρρώστου γιά νά μπορεῖ νά διαγνώση καί νά γιατρέψη τήν εἰδική ἀρρώστια. πρᾶγμα παραδεκτό ὡς σήμερα.

Μελετοῦσε ἀστρολογία καί ἔγραψε καί δοκίμια γι αὐτήν. Δέν ἤθελε νά ἀφήση τούς συγχρόνους του νά φαντάζονται ὅτι τά ἄστρα μποροῦσαν κατά κανέναν τρόπο νά ἐπηρεάζουν τήν ζωή τους. Προσπαθοῦσε πάντα σάν λογικός μελετητής πού ἦταν νά ἐμψυχώνη τόν λαό χωρίς νά τόν σπρώχνη σέ δεισιδαιμονίες.

«Ὁ Κύριος, ἔλεγε, ὑποσχέθηκε στόν πατέρα μας τόν Ἰακώβ ὅτι οἱ ἀπόγονοί του θά ἐπιζοῦσαν ἀπό τούς διωκτες τους. Οἱ σοφοί μας μᾶς ἀπαγόρευαν νά μαντέψουμε πότε θά ἔρθη ὁ Μεσσίας διότι αὐτό ξυπνᾶ ψεύτικες ἐλπίδες. Κανείς θνητός δέν μπορεῖ νά τό μαντέψη μέ ἀκρίβεια. Ὁ Θεός νά μᾶς ἀξιώση νά δοῦμε τήν ἐπιστροφή τῶν ἐξορίστων. Νά διώξη τά σκοτάδια ἀπό τά μάτι μας καί τίς καρδιές μας. Εἰρήνη, εἰρήνη, καί πάλι εἰρήνη. ΑΜΕΝ».

PINA PEBAX

Εἶναι ἡ Ἱερουσαλήμ;...

Εἶναι ἤ δέν εἶναι ἡ Ἱερουσαλήμ πρωτεύουσα τοῦ Ἰσραήλ; Ἔκανε ἤ δέν ἔκανε γκάφα ὁ πρόεδρος Κάρτερ; Τό διέψευσε ἤ δέν τό διέψευσε στή συνέχεια, ὁ ἀξιωματοῦχος τοῦ Σταίητ Ντηπάρτμεντ; Ἤδη δόθηκε ἡ διευκρίνηση ὅτι, πραγματικά, ἡ Ἱερουσαλήμ εἶναι πρωτεύουσα τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραήλ. Ἀλλά ἐπειδή οἱ ἀμφισβητήσεις συνεχίζονται, ἄς δοῦμε πῶς ἔχει τό ὅλο θέμα καί ποῦ βασίζονται ὅσοι ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ Ἱερουσαλήμ δέν εἶναι πρωτεύουσα τοῦ Ἰσραήλ. Ὑπάρχει μία ἀπόφαση τῶν «Ἡνωμένων Ἐθνῶν», χρονολογούμενη ἀπό τό 1948, πού καθορίζει ὅτι ἡ Παλαιστίνη θά χωριστεῖ στά δύο κι ὅτι ἡ Ἱερουσαλήμ θά εἶναι, στό ἑξῆς, «διεθνής πόλη». Ἀλλά αὐτό ἰσχύει μόνο στά χαρτιά. Αὐτό γράφουν τά λεξικά καί οἱ ἐγκυκλοπαίδειες. Γιατί ἡ Ἱερουσαλήμ εἶναι γιά τό Ἰσραήλ ἡ ἐπίσημη πρωτεύουσα τοῦ κράτους. Ἐκεῖ μεταφέρθηκαν, τό 1950, ἀπό τό Τέλ Ἀβίβ, ὅλες οἱ κρατικές καί διοικητικές ὑπηρεσίες. Στήν Ἱερουσαλήμ εἶναι ἡ «Κνεσσέτ» (Βουλή), ἡ κατοικία τοῦ προέδρου καί τοῦ πρωθυπουργοῦ, τά ὑπουργεῖα. Στήν Ἱερουσαλήμ δίνουν τά διαπιστευτήριά τους στόν Πρόεδρο τοῦ Ἰσραήλ οἱ πρέσβεις τῶν ξένων χωρῶν. Κι ὅπως, πολύ σωστά, τοποθέτησε τό θέμα Ἰσραηλινός διπλωμάτης: «Ἐσεῖς δέν θά συνεχίζατε νά λέτε πώς πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἡ Ἀθήνα, ἀκόμη κι ἄν τά «Ἡνωμένα Ἔθνη» ἤ κάποια ἄλλη κυβέρνηση, ἀποφάσιζαν πώς πρωτεύουσά σας εἶναι τό Ναύπλιο;».

(«Καθημερινή» 19.4.78).

Ἀπό τή ζωή τῶν Κοινοτήτων

Μήνυμα γιά τά 30 χρόνια ἀπό τήν ἵδρυση τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ

Μέ τήν εὐκαιρία τῶν 30 χρόνων ἀπό τήν ἵδρυση τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ ὁ Πρόεδρος τοῦ Κ.Ι.Σ. κ. Δ. Ἀλχανάτης ἔδωσε τό παρακάτω μήνυμα στήν ἰσραηλινή τηλεόραση (σ' ἐκπομπή τοῦ κ. Ν. Μάτσα):

«Σᾶς στέλνω κάτω ἀπό τόν Ἱερό Βράχο τῆς Ἀκρόπολης σάν Πρόεδρος τοῦ Κεντρικοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Συμβουλίου ἕναν ἐγκάρδιο χαιρετισμό γιά τήν Ἡμέρα τῆς Ἀνεξαρτησίας πού μᾶς γεμίζει μέ τό φῶς καί τά μηνύματά της. Αὐτά τά μηνύματα ξεπερνοῦν τά σύνορα τοῦ Ἰσραήλ καί ἀποτελοῦν πανανθρώπινη διάσταση. Μιά διάσταση πού ἑρμηνεύεται μέ τό βαθύ αἴσθημα ὅλων τῶν λαῶν. Εἰρήνη».

Ὁμιλία στόν Σύνδεσμο Ἑλλάς - Ἰσραήλ στή Θεσ/νίκη

Στίς 19 Ἀπριλίου μέ πρωτοβουλία τοῦ Συνδέσμου «Ἑλλάς - Ἰσραήλ» ἐδόθη, στήν αἴθουσα τῆς Ἰσραηλιτικῆς Λέσχης, μέ μεγάλη ἐπιτυχία ἡ ὁμιλία τοῦ Ὑφηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Β. Στογιάνου μέ θέμα «Οἱ Μακκαβαῖοι».

Ἐπίδειξις Ἰσραηλινῆς μόδας

Τήν Τετάρτη, 5 Ἀπριλίου, μέ πρωτοβουλία τοῦ Συνδέσμου «Ἑλλάς - Ἰσραήλ» καί τῶν κυριῶν τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Ἀθηνῶν, ἔγινε στό ξενοδοχεῖο «King George» ἐπίδειξη Ὑψηλῆς Ἰσραηλινῆς Ραπτικῆς.

Στήν ἐπίδειξη αὐτή ἐπεδείχθησαν ζέρσεϋ φορέμα-

τα (σύνολα καί βραδυνά), βελούδινα φορέματα, φολκλορικές άμφιέσεις, gala καί βραδυνά σύνολα, γοῦνες, δερμάτινα, μαγιό καί ὅ,τι σχετικό μέ τήν ἐμφάνιση στήν πλάζ κ.ἄ.

Ἡ ἐντύπωση ἀπό τήν ἐπίδειξη ἦταν ὅτι οἱ δημιουργοί τῆς Ὑψηλῆς Ἰσραηλινῆς Μόδας προσάρμοσαν τίς δημιουργίες τους στίς ἀνάγκες τῆς συγχρόνου γυναίκας: κομψότητα, ἄνεσι, ὀμορφιά κι' ἁπλότητα.

Παράστασις φολκλορικῶν χορῶν

Μέ ἐπιτυχία δόθηκε ἡ παράστασις φολκλορικῶν χορῶν ἀπό συγκρότημα Ἰσραηλινῶν χορευτῶν - σπουδαστῶν τῆς Ἀκαδημίας Σωματικῆς Ἀγωγῆς τοῦ Ἰσραήλ.

Τήν πρόσκληση τοῦ συγκροτήματος ἔκανε ἡ Ἑβραϊκή Νεολαία Ἀθηνῶν, στά πλαίσια προγράμματος ἀλληλογνωριμίας Νεολαιῶν.

Ἐκδηλώσεις γιά τήν Ἡμέρα Μνήμης καί τό Γιόμ Ἀατσμαοῦτ

Τιμώντας τή μνήμη τῶν μαρτύρων τοῦ Ὁλοκαυτώματος οἱ Ἰσραηλιτικές Κοινότητες τίμησαν τίς ἐτήσιες Ἡμέρες Μνήμης.

➡ Στήν Ἀθήνα, μέ πρωτοβουλία τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Ἀθηνῶν, ἔγινε συγκέντρωση στό Ἑβραϊκό Νεκροταφεῖο μέ ὁμιλητή τόν Πρόεδρο τοῦ Συνδέσμου Ἑλλάς - Ἰσραήλ, Ναύαρχο ἐ.ἀ. Νικ. Σταθάκη.

➡ Ἡ Ἑβραϊκή Νεολαία Ἀθηνῶν διωργάνωσε Ἔκθεση Φωτογραφίας μέ ντοκουμέντα ἀπό τά στρατόπεδα συγκεντρώσεως, καθώς καί προσωπικῶν ἀντικειμένων τῶν κρατουμένων, πού τά ἐγκαίνια ἔγιναν σέ εἰδική συγκέντρωση, ὅπου προβλήθηκε τό ντοκυμανταίρ «Ἄσμα Ἀσμάτων» τοῦ Νέστορα Μάτσα καί μίλησε ὁ ἴδιος.

➡ Σέ συγκέντρωση τῆς Μπενέ Μπερίτ μίλησε ὁ κ. Μ. Ἐλυέζερ γιά τό Γιόμ Ἀατσμαοῦτ.

Ὁμιλία τοῦ Δρ. Goldmann στό Ἑβραϊκό περίπτερο τοῦ Ἄουσβιτς

Μιλώντας στίς 17 Ἀπριλίου 1978, ὁ Dr Nahum Goldmann, Πρόεδρος - ἱδρυτής τοῦ Παγκοσμίου Ἑβραϊκοῦ Συνεδρίου, μέ τήν εὐκαιρία τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ἑβραϊκοῦ περιπτέρου στό Ἄουσβιτς, εἶπε μεταξύ ἄλλων καί τά παρακάτω:

«Μέ βαθειά συγκίνηση βρίσκομαι πάλι ἐδῶ, προσκαλεσμένος νά μιλήσω γιά τό ἱστορικό γεγονός πού εἶναι τά ἐγκαίνια τοῦ Ἑβραϊκοῦ περιπτέρου, ἀφιερωμένου στή μνήμη ἑκατομμυρίων Ἑβραίων, πού ἐξολοθρεύτηκαν ἀπό τούς Ναζί σ' αὐτό τό ἴδιο μέρος...

Ἄν καί τό περίπτερο ἀνεγέρθηκε καθυστερημένα, καμιά στιγμή δέν θά ἦταν πιό κατάλληλη καί μέ περισσότερη σημασία γιά τά ἐγκαίνιά του, ἀπό τήν τωρινή στιγμή. Ζοῦμε σέ μιά περίοδο ὅπου ὁ κόσμος, καί εἰδικώτερα οἱ μή - Ἑβραῖοι, ἀρχίζει νά ξεχνᾶ τά ἐγκλήματα καί τήν τραγωδία τοῦ ναζισμοῦ, ὅταν νεο - ναζιστικά κινήματα ἀρχίζουν νά ξαπλώνονται σέ διάφορες χῶρες καί ὑποτιθέμενοι «εἰδικοί» ἔχουν τό θράσος καί τήν ἀναίδεια ν' ἀρνοῦνται τήν ἐξολόθρευση ἕξι ἑκατομμυρίων Ἑβραίων...

Σέ μιά περίοδο ὅπου ἡ δημοκρατία καί ἡ ἐλευθερία στήν πράξη καταδιώκονται σ' ὅλες τίς ἠπείρους καί ὅπου ὁ φασισμός σηκώνει πάλι τό κεφάλι σέ πολλές χῶρες, αὐτά τά ἐγκαίνια τοῦ ἑβραϊκοῦ περιπτέρου τοῦ Ἄουσβιτς, ἡ ἀνάμνηση τοῦ πιό μεγάλου ἐγκλήματος πού διαπράχθηκε ποτέ στήν ἱστορία, γιατί ὠργανώθηκε μέ τρόπο ἐπιστημονικό καί γιά νά ἔχει τήν μεγαλύτερη ἀποτελεσματικότητα, πρέπει νά θυμίσει σέ ὅλους τούς λαούς τῆς γῆς, ἑβραίους καί μή ἑβραίους, σοσιαλιστικῶν καί δημοκρατικῶν χωρῶν καί ἀκόμα σέ αὐτούς πού ζοῦν κάτω ἀπό καθεστῶτα μισο - δικτατορικά, ὅτι ὁ ἀντισημιτιτισμός καί τό μῖσος κατά τῶν ἄλλων λαῶν δέν περιορίζονται ποτέ σέ κάποιον καί δέν μένουν περιωρισμένα ἤ ἀπομονωμένα καί ἄν τούς ἐπιτραπεῖ νά ἀναπτυχθοῦν, εἰδικά σέ αὐτή τή περίοδο τῶν ἀτομικῶν ἐξοπλισμῶν, γίνονται κίνδυνος γιά τήν ἐπιβίωση τῆς ἀνθρωπότητος καί τοῦ πολιτισμοῦ μας».

ΧΡΟΝΙΚΑ זכרונות

Μηνιαῖον ὄργανον τοῦ Κεντρικοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑλλάδος
Γραφεῖα: Πειραιῶς 46, Ἀθῆναι (106) - Τηλέφ. 52.29.153
Ὑπεύθυνος συμφώνως τῷ νόμῳ: Ὁ Πρόεδρος τοῦ Κ.Ι.Σ. Δανιήλ Ἀλχανάτης (Πειραιῶς 46 - Ἀθῆναι)
Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως: Νῖκος Τσαπίδης, μέλος τῆς Ἑνώσεως Συντακτῶν Περιοδικοῦ Τύπου.
Ὑπεύθυνος φωτοσυνθέσεως: Κατσαούνης ΕΠΕ, Σπ. Δοντᾶ 10, Ἀθῆναι
ΤΕΥΧΟΣ 9 ● ΜΑΪΟΣ 1978 ● ΙΓΙΑΡ 5738

עץ חיים היא

Δένδρον ζωῆς εἶναι ἡ Τορά...

(Παροιμ. 3:18)